НЕЗАЛЕЖНИЙ ГОЛОС СТУДЕНТСТВА №1(8)2025

ПРЯМА ДІЯ

СТУДЕНТСЬКА СУБ'ЄКТНІСТЬ і зустрічі з МОН

3-4

Для тих, хто хоч іноді слідкує за публічними виступами чинного керівництва Міністерства освіти і науки, не секрет, що в їхній риториці нерідко зустрічаються висловлення на користь ***«студентської суб'єктності»***, поваги до студентів як до автономних особистостей, здатних самостійно вирішувати, де і як вони мають навчатися.

У інтерв'ю та на зустрічах заступник міністра Михайло Винницький особливо часто наголошує, що МОН прагне виховати суб'єктність у студентах, чим зокрема і виправдовує свої реформи. Нам постійно нагадують про те як ***«гроші ходять за студентом»*** та про ***«індивідуальні траєкторії»***, але:

-Чи насправді урядовці послуговуються самостійністю та вільним волевиявленням студентів у своїй діяльності?
-Що про це говорить їхня практика просування реформ та комунікації зі студентством?
-Та чи може взагалі студентська суб'єктність бути надана «зверху»?

Про те, як відповісти на ці та інші питання, зважаючи на досвід буремного півріччя скандальних реформ і студентського спротиву, читайте у замітці нашого активіста.

попереднє Слово від редакції

Чи хочемо ми жити у тому світі, в якому нам трапилося народитися? Жити по-справжньому, а не лише день-у-день мовчазно відвідувати незугарні лекції, озвучувати колаж чужих цитат на семінарах, засинати та прокидатися в гуртожитках, де останній ремонт проводили тоді, коли нас ще не було. Повномасштабне вторгнення цілком змінило нашу країну, проте, чи змінилися ми самі, чи знаємо ми, чого хочемо?

Здається, ми знаємо лише одне — ми хочемо жити по-іншому. Одначе, чи готові ми запитати себе — як саме ось це "по-іншому"? Чи готові ми пофанатазувати про майбутнє, провести таку собі інтелектуальну роботу? Напевно, саме для такої теоретичної роботи і існує університет. Колись наш товариш пожартував: «Для чого потрібен університет, якщо він не навчає, як змінювати світ?». Немає сумніву, що українські університети виховують не тих, котрі наблизять революційні зміни, а тих, хто надалі намагатиметься якнайкраще пристосуватися та «порєшать проблеми».

Після початку вторгнення з'явилося гостре відчуття, що так продовжуватися більше не може. Що нам, студентству, потрібно щось змінювати в університеті, а головне — доповнити його альтернативною формою самоорганізації студентів, яка би не висмоктувала силою п'явки новаторський ентузіазм, а примножувала його. Саме так у лютому 2023 року відродилася Незалежна студентська профспілка «Пряма дія».

За два роки активної діяльності, зростання, перемог і поразок (а їх було, зізнатися, не менше, аніж досягнень), хочеться сказати: мислити та діяти — це одне й те ж саме. Протести УАД-у, при КиМУ, акція за встановлення вікон у гуртожитку «Львівської політехніки» — кожна така спільна дія вимагала достоту творчості, але й викривала, що потенціал колективу, вільної кооперації дійсно безмежний. ***У цих задатках вільної колективної дії ми щоразу бачили у закодованій формі фрагменти нового університету.***

Газету, яку ви тримаєте в руках, ми підготували до другого дня народження четвертого покоління профспілки «Прямої дії». У ній ми намагалися викласти у стислій формі нашу різноманітну діяльність, аби ви змогли познайомитися з нами та знайти те, що вам цікаво. Тут викладено багато нашого досвіду, частину якого ми осмислили краще, а частину — гірше. Одначе можна впевнено сказати, що весь цей досвід є досвід колективний. Це зусилля та старання більше сотні студентів і студенток, які віддані ідеї якісної, безкоштовної освіти без пригноблення та дискримінації.

Отож, пропонуємо читати цю газету як шифр, як закодоване в досвіді повідомлення, яке, якщо змогти розшифрувати, напевне пролле світло на те, як може виглядати вища освіта майбутнього. Гадаємо, що це завдання не з найпростіших і вимагає чимало уяви, утім, воно точно під силу кожному і кожній.

UNIVERSITIES AT WAR: МЕРЕЖА МІЖНАРОДНОЇ СОЛІДАРНОСТІ

З початку заснування в 2023 році IV покоління ПД розбудова міжнародної солідарності була важливою для нас. Студентська боротьба ведеться в кожній країні світу і ми як представники активістських рухів можемо підсилювати один одного, обмінюючись знаннями, інформуючи одне одного про особливі досвіди в наших країнах.

У 2024 року наша профспілка, «Пряма дія», стала учасницею міжнародної мережі студентської солідарності «Universities at War». Ця мережа була заснована після вдалих захоплень гуртожитків «Йовіта» та «Камьонка» у Польщі, коли їх хотіли приватизувати та знищити місцеві забудовники. Наші товариші та товариші, студенти з польської профспілки «Робітнича ініціатива», показали всьому світові, як може виглядати дієва та радикальна боротьба за кращі умови навчання.

Слідом за цією подією «Робітнича ініціатива» у кооперації з італійською групою студентів-активістів «Майстерні навчання» (іт. Officine della Formazione) утворили студентську міжнародну мережу для спільного навчання та обміну досвідом боротьби. Назва мережі — «Universities at War» — обрана так, аби підкреслити, що університети сьогодні знаходяться у хиткому стані. Сьогодні освіта у кризі і нашим завданням як активного студентства є розгорнути в наших нетривких університетах боротьбу проти комерціалізації, приватизації та знищення їх як спільного блага.

Ми також віримо, що університети мають бути вільними від імперіалізму та колоніалізму. Проте недостатньо лише усвідомити себе вільними. Університети повинні стати активними діячами в протистоянні імперіалізму, у процесі визволення.

Проте таке протистояння повинне набувати міжнародного виміру, оскільки в епоху глобалізації університети більше не є самі по собі, а об'єднані у глобальне сплетіння вищої освіти, де зміни структури університетів, скажімо, у США можуть безпосередньо мати вплив на вітчизняну освіту. Такий клубок і взаємозв'язність університетів ми називаємо глобальний університет.

Тому «Universities at War» — це простір для міжнародної дискусії, роздумів та спільних дій між студентами й активістами глобального університету.

У рамках цієї мережі ми намагаємося винаходити та підтримувати інструменти для створення та обміну як практичними, так і теоретичними знаннями. Наявні капіталістичні інститути відтворення знань не хочуть і не можуть надати нам цей простір. Єдиний шлях — обдурити їх, використати прогалини в системі проти неї самої.

Перший міжнародний саміт «Universities at War» пройшов у липні 2024 року в польському місті Познань, де представники та представниці організацій сформували спільне бачення інтернаціональної студентської боротьби. Тоді учасниці з «Прямої дії» наголосили на важливості солідаризації з українськими студентами. Проблемою було і те, що частина учасників нашої профспілки, які хотіли взяти участь у саміті, не змогли через військовий стан покинути Україну. Відтак було вирішено, що II саміт відбудеться в Україні, а саме у Львові.

Наприкінці жовтня 2024 року до Львова прибуло близько 30 делегатів і делегаток із Польщі, Італії, Франції та Сполучених Штатів, а також активісти та активістки «Прямої дії».

У перший день на саміті виступив італійський теоретик операїзму та автор книги "Виробництво живого знання" Джиджі Роджеро, у доповіді якого підкреслювалася важливість аналізу глобальних змін, які переживають університети в різних країнах світу.

Товаришки та товариші з «Робітничої ініціативи» розповіли про досвід організації аналітичних проєктів всередині профспілки, а також про проблеми, які зустрічаються в низових волонтерських колективах.

Протягом другого дня обговорювалися проблеми сексизму в прогресивних організаціях, шляхи його долання та популяризації ідей боротьби за ґендерну рівність. Цей день закінчився доповіддю студентки Массачусетського університету (Сполучені Штати) Кали про її досвід участі у русі протидії геноциду палестинського народу, а також про репресії, які учасники зазнали з боку поліції та ультраправих груп.

Не дивлячись на те, що наступна жива зустріч в Болоньї, III саміт «Universities at War», відбудеться лише влітку, ми продовжуємо регулярну спільну роботу і підтримку. Не так давно до нашого колективу доєдналися грузинські активісти з «Травневого студентського руху», які прямо зараз ведуть свою боротьбу в Грузії. Вони вимагають відставки проросійського уряду, звільнення заарештованих студентів та активістів, та посилення соціальної підтримки освіти, зокрема забезпечення студентів гуртожитками.

Про всі майбутні новини та події мережі «Universities at War» ми будемо публікувати інформацію на наших сторінках у соціальних мережах, а також на сторінках наступних номерів цієї газети.

ЩО ТАКЕ «ПРЯМА ДІЯ?»

«Пряма дія» — незалежна студентська профспілка, яка вперше з'явилася у публічному просторі ще у 90-ті, і з того часу пережила декілька масштабних трансформацій. Минулі покоління ПД добивались значних успіхів у боротьбі за студентські права, організовуючи масові акції та протести. Нове «четверте покоління» було створилося у лютому 2023 р., сповнене ентузіазмом та готовністю до рішучих дій.

Ми стоїмо на засадах рівності, студентської солідарності та протидії комерціалізації освіти.

Ціни на навчання за контрактом зростають, дедалі більше розповсюджуються приватні освітні послуги, від підготовчих курсів до приватних вишів, а також платні навчальні матеріали. У той самий час, на фоні повномасштабного вторгнення та неоліберальної політики, рівень бідності невпинно зростає. Складається ситуація, коли вища освіта стає дедалі менш доступною, а соціальне становище більшості студентів — дедалі гіршим. Ми виступаємо проти комерціалізації освіти, проти перетворення знань на товар, а навчання - на послуги.

Перше означає, що ми виступаємо проти дискримінації за будь-якими ознаками, будь-то етнічна чи расова приналежність, гендерна ідентичність, сексуальна орієнтація тощо.

Для того, аби ефективно зупиняти прояви дискримінації в освіті, а також захищати інтереси студентства, необхідно побудувати мережу студентської солідарності. Будучи разом, у випадку порушення твоїх освітніх прав, твій голос почують, а з ним звучатимуть голоси підтримки багатьох інших студентів. Позитивні зміни у масштабах усієї країни можливі лише тоді, коли за них бореться масовий та об'єднаний студентський рух.

Метою є захист прав та інтересів українського студентства, а у довгостроковій перспективі — побудова доступної та егалітарної системи освіти. Освіта — право, а не привілей!

ЧОМУ ТОБІ ВАРТО ДОЄДНАТИСЯ ДО «ПРЯМОЇ ДІЇ»

Профспілкова діяльність є не лише суспільно корисною, але й має переваги для кожного учасника індивідуально:

Захист та взаємодопомога: зіткнувшись із несправедливістю чи потрапивши у складні умови, ти можеш покладатися на інших учасників профспілки.

Реалізація твого запалу у сфері соціальної боротьби шляхом проєктування кампаній з захисту прав та інтересів студентства, органайзингу осередків тощо.

Поле для експериментування та практики у сферах івент-менеджменту, PR-менеджменту, SMM, написання статей, репортажів та проведення інтерв'ю, публічних виступів, дебатів тощо.

Однодумці: круте коло однодумців, мінімум бюрократії, неформальне спілкування та тімбілдінги.

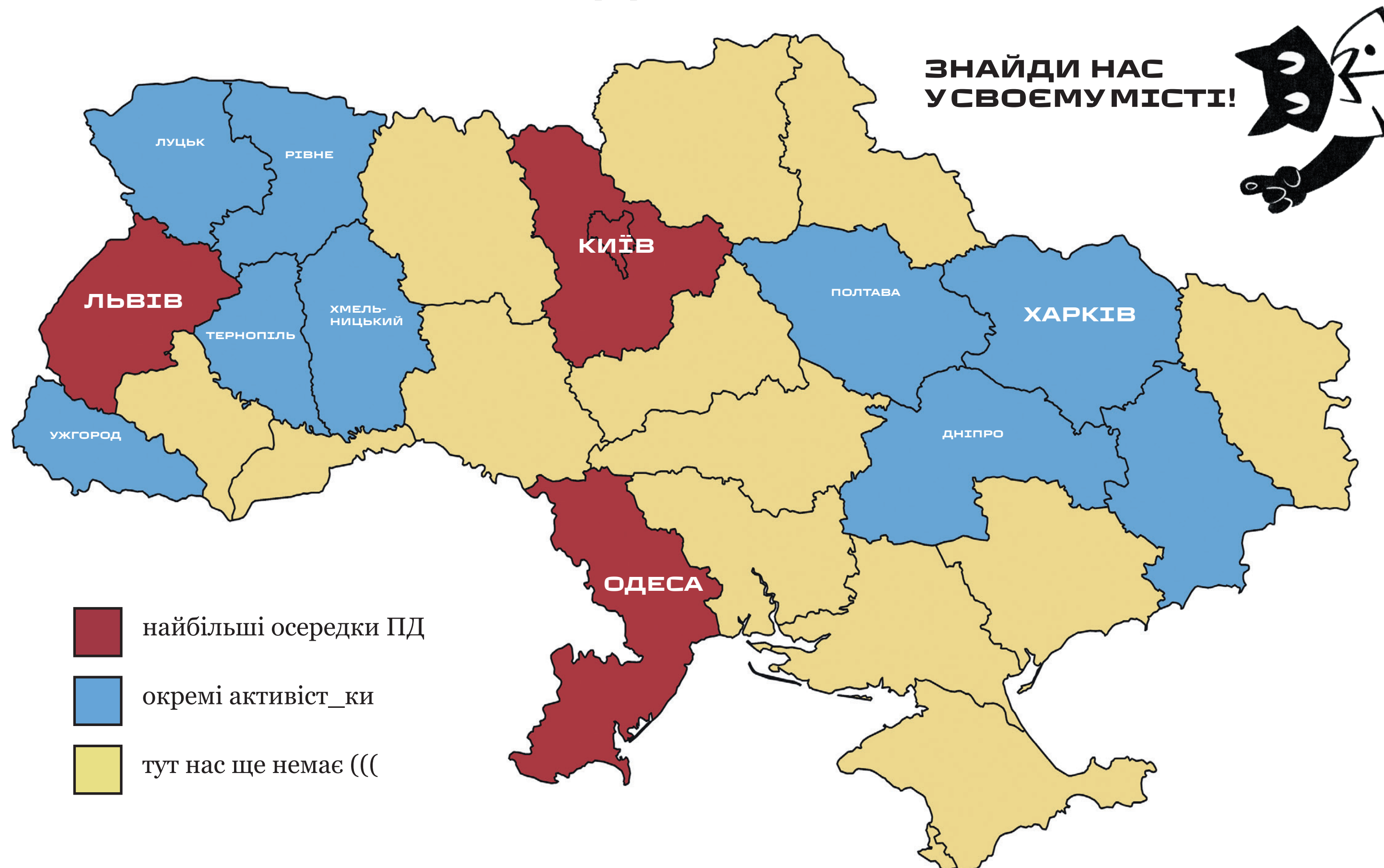
А ЯК ЩОДО УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРОФСПІЛОК, ХІБА ЇХ НЕДОСТАТНЬО?

На жаль, ці профспілки найчастіше не приймають активної діяльності в боротьбі студентів за свої права через свою бюрократизованість, корупцію та злиття з адміністрацією. Саме незалежність «Прямої дії» є нашою основною перевагою.

Окрім того, університетські профспілки та органи студентського самоврядування діють виключно в межах власних ЗВО або їхніх підрозділів, у той час як «Пряма дія» є простором для об'єднання студентів у масштабах усієї країни, що необхідно для захисту наших спільних інтересів.

ДО ЧОГО ЗОБОВ'ЯЗУЄ ЧЛЕНСТВО У ПРОФСПІЛЦІ?

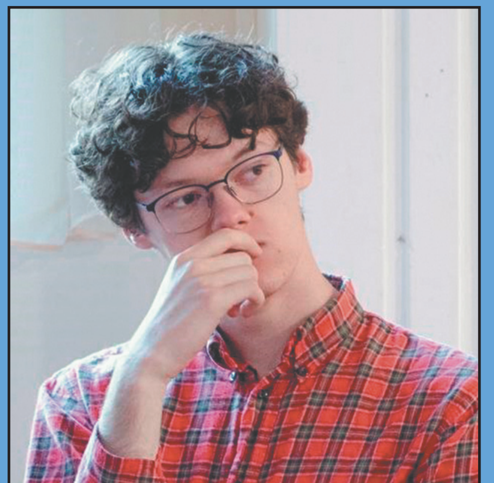
Ми розуміємо, що не всі студенти мають можливість вести активістську діяльність у такий складний час, тому ти можеш приєднатись і бути на зв'язку з нами та долучитися до подій, акцій, кампаній з урахуванням своїх можливостей. Якщо ж час для роботи знайдеться, то завжди можна приєднатись до активного кола ПД, втілюючи в життя свій ентузіазм.

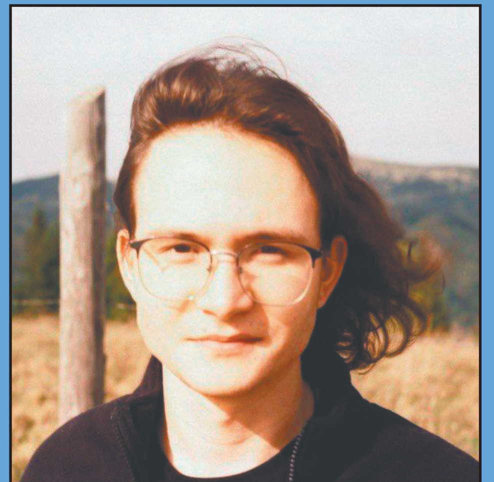
Христина, книжково-станкова графіка, УАД

Я в ПД, бо хочу не просто жити, а крутитися разом із Землею. Хочу усвідомленно прожити студентські роки, а не байдуже до того що відбувається навколо мене.

Юрій, психологія, УКУ

Тут я знайшов одних з найрозумніших людей в моєму житті. Але ці люди не просто розумні та свідомі, вони хочуть використовувати це там, де здатні найбільше впливати, і де цього найменше очікують. Просто безцінний досвід.

Михайло, міжнародне право, КНУ

Я вступив до профспілки у першу чергу як у середовище однодумців, тих кому близькі егалітарні та емансипативні ідеї. Проте це також та спільнота, якій не байдужі проблеми кожного члена, і на яку можна покластися, коли виникають труднощі у студентському житті. Студентська профспілка стала для багатьох школою активізму, що гуртує навколо соціальних проблем найсвідоміших представників студентства, мотивує боротися разом за краще майбутнє, а праця з ними мотивує мене діяти й надалі.

Студентська суб'єктність

"На тлі новознайдених ролі та впливу України на міжнародній арені, ми помітили, що недостатньо уваги приділяємо вихованню суб'єктності в наших студентів... Мова йде не про студентоцентризм, де студент має бути просто «отримувачем освітніх послуг» (до слова, дуже не люблю словосполучення «освітні послуги», бо вважаю, що освіта — це не послуга; це щось, що здобувається), а про плекання усвідомлення студентами їхньої ролі в університеті, місті, країні і, врешті, їхню спроможність ухвалювати рішення і бути відповідальними за них" — таку думку висловив заступник міністра освіти і науки Михайло Винницький у своєму інтерв'ю для видання The Ukrainians у грудні минулого року, і з нею, варто визнати, складно не погодитись.

Насправді, такий, здавалося б, прогресивний погляд на освіту та роль студентства в ній звучить у риториці Винницького доволі часто, як в інтерв'ю, так і у відкритих (і не дуже) зустрічах в українських університетах. Суб'єктність студентів є одним із центральних понять, якими оперує заступник міністра, пояснюючи свою позицію щодо розвитку системи освіти України. Дійсно, залучення студентів до прийняття рішень на рівні не лише свого закладу освіти, але й на загальнонаціональному, є цілями, вартими того, щоб за них поборотися, і за таке майбутнє для української освіти виступає не одне покоління Незалежної студентської профспілки "Пряма дія" разом з іншими представниками свідомого студентства.

Проте виникає логічне запитання: яке місце займає студентська суб'єктність у фактичній діяльності поточного керівництва Міністерства освіти і науки України?

Яке місце займала студентська суб'єктність, коли низку вищих навчальних закладів вирішили "злити" за подачки від Світового банку? Чи послуговувалися керівники Міністерства студентською здатністю до прийняття рішень, коли, попри масові протести, Українську академію друкарства було приєднано до НУ "Львівська політехніка"? Чи зважали урядовці на думку студентів і студенток, коли вирішили скоротити держзамовлення, запровадити обов'язкові відпрацювання для студентів-бюджетників, спробували обмежити держпідтримку для пільгових категорій під час війни?

Вважаємо, що для всіх, хто слідкував за кампаніями "Проти Зливання Знань" та "ГрантНеГарант", відповідь є очевидною: суб'єктність студентів аж ніяк не бралася до уваги при прийнятті (чи спробах прийняття) рішень щодо реформування освітньої системи України. Часто ігнорування думки студентів ставало вагомою частиною проблеми — особливо це стосується т. зв. "модернізації мережі ЗВО". За весь час впровадження цієї політики студентів і викладачів у кращому випадку заздалегідь ставили перед фактом, що існування їхнього вишу добігає кінця, а подекуди про майбутню реорганізацію вони дізнавалися з інтернету.

Коли студентство безпосередньо заявляло про незгоду із рішеннями, що їх приймало чи мало намір прийняти МОН, про це говорили як про вияв "амбіцій ректорів", тим самим зводячи суб'єктність студентів нанівець, банально виключаючи їх з дискурсу.

Якщо Міністерство так сильно переживає за корумпованість адміністрацій університетів, їхню здатність маніпулювати студентами, підкупити додатковими балами абощо, чому воно не ініціює незалежні обговорення своїх рішень (перед тим, як їх приймати) зі студентами, без залучення адміністрацій до процесу? Так можна було б позбутися цього вкрай зацікавленого, вочевидь часто корумпованого, посередника, і говорити зі студентами напряму. Але ж ні, для Винницького і Ко ти за замовчуванням або за реформи МОН, або за владу ректорів-феодалів — третього не дано.

В очах МОН студентами маніпулюють не лише адміністрації університетів, але й депутати Верховної Ради України. 21 березня 2024 року Експертною радою студентства вищої освіти було проведено позачергове засідання з приводу реорганізацій ЗВО, на яке запросили голову комітету ВР з освіти, науки та інновацій Сергія Бабака, а також Михайла Винницького. Перший просто проігнорував запрошення, в той час як заступник міністра все ж знайшов час порадувати студентів своєю присутністю. Але не надовго, адже, дізнавшись про те, що засідання записується, він його покинув. Пізніше у своєму коментарі на Facebook Винницький спробував виправдати свою поведінку тим, що Експертна рада створена при голові підкомітету з питань вищої освіти, депутатці Юлії Гришиній, а тому є нерепрезентативною, і взагалі всі йому радили не йти на цю зустріч. Знову ж варіанту зустрітися зі студентами поза межами підвладних інституцій він не розглядав, з чого напрошується висновок, що турбувала заступника не заангажованість Експертної ради, а власна незмога відповідати за свої слова. Після того, як зустріч таки відбулася 29 березня, стало відомо про позицію МОН щодо комунікації зі студентами, яку Винницький неодноразово повторював і на подальших подібних заходах: "студенти самі мають бути ініціаторами зустрічей та приїжджати до МОН, а на студентські мирні акції жодних реакцій з боку МОН не буде". Відтак ода студентській суб'єктності вкотре виявилася абсолютним лицемірством.

Авжеж Міністерству не подобаються протести, авжеж воно не сприймає зустрічі з незалежними від нього áкторами (якими мотивами вони б не керувалися), бо насправді воно не в змозі прийняти протилежну думку. І навіть вислухавши її, представникам МОН залишається лише знизати плечима, бо вони чудово розуміють, що жодних намірів враховувати її при прийнятті рішень у них не було і не буде. Приходять на зустрічі вони для того, щоб вкотре з трибуни зачитати шаблонні фрази, зробити вигляд публічності і прозорості, аби легітимізувати свою владну позицію.

Для того, щоб зрозуміти це, достатньо відвідати декілька подібних зустрічей і звернути увагу на форму їх проведення, яка вже стала для всіх звичною: як правило, запрошений урядовець займає центральне місце у аудиторії/актовій залі/онлайн-конференції, де відбувається публічна розмова. На нього спрямована вся увага, тому виступає він або зі сцени, або з передньої частини аудиторії, де зазвичай знаходиться викладач під час пари. Від студентської організації чи органу студентського самоврядування виступає представник (наприклад, на зустрічі із Оксеном Лісовим в Інституті міжнародних відносин КНУ ним був сам голова Ради студентів Інституту). Він представляє урядовця, оголошує тему заходу, і на

ЗУСТРІЧІ З МОН

цьому його роль, як правило, вичерпується майже до кінця зустрічі, коли потрібно буде виголосити заключні слова, не забувши подякувати чиновнику за честь говорити із ним. Хоча про розмову у класичному сенсі тут не йдеться, бо знову ж форма заходу вимагає іншого. Представники МОН не приходять на "круглі столи" зі студентами — власне їх і не запрошують; на своїх зустрічах вони обов'язково адресанти, а студент_ки — обов'язково адресати. І не важливо, скільки часу вони присвячують вступному монологу, і скільки залишають для формату "питання-відповідь" — основною дійовою особою тут завжди виступають чиновники.

Після короткого представлення міністр чи його заступник починають говорити. Про що? Про заплановані або ж вже прийняті рішення Міністерства. З якою метою вони про це говорять? Очевидно, щоб повідомити присутніх про ці рішення. Іноді також, щоб пояснити, чим вони мотивовані та які результати очікуються. Якщо студентам і студенткам повезе, і серед них виявиться той, хто зможе задати провокативні питання, виявити у промові урядовця замовчування фактів або відверту брехню — останній буде у менш сприятливому становищі. Тим не менш, це навряд чи на щось повпливає, адже представник Міністерства не прийшов сюди, щоб радитись зі студентами. Ні, він прийшов із готовим планом, як система освіти має працювати, він прийшов із проєктами рішень чи рішеннями, які мають бути впроваджені, і жодних намірів щодо попередніх публічних дискусій чи навіть соціологічних опитувань, які б суттєво повпривали на це рішення, він не мав.

МОН визнає свою провалену комунікацію зі студентством лише як маркетингову невдачу — їм не вдалося "продати" своє рішення народу, і проблема, на їхню думку, полягає виключно в цьому.

Лісовий і Винницький приходять на зустрічі в університети та студентські організації, "йдуть в народ", але аж ніяк не для того, щоб прийняти колективне рішення, врахувавши думки суб'єктного студентства, а саме для цього "продажу" або рекламування, просування своєї позиції з метою запобігання реальним студентським заворушенням на кшталт подій 2011 року, рятування власної репутації та створення ілюзії демократичного процесу.

Студенти та викладачі скандують "Ганьба!" Винницькому не тому, що вони не готові до виваженого діалогу. Вони скандують, тому що знають: жоден діалог не змінить рішення Міністерства, коли воно вже прийняте, і коли єдиним суб'єктом, який реально здатен його змінити, є саме Міністерство.

А найголовніше, що ніхто й не збирався із ними радитися, бо для зустрічі з нашим прогресивним заступником міністра чи міністром освіти і науки студентам пропонують "приїжджати до МОН" самим.

Очевидно, що проблема не в особі Винницького чи Лісового. На їхньому місці може бути будь-хто, і це мало повпливає на ситуацію. Більше того, самих Лісового і Винницького можна було б визнати чи не найбільш комунікативними керівниками МОН, але на хіба це щось суттєво змінює? За обгорткою гласності залишається все та ж бюрократична державницька начинка: зберігається сувора ієрархічність виконавчої гілки влади (до якої належить і МОН), і, попри всю "данину суб'єктності", що її висловлює заступник міністра у своїх інтерв'ю, Міністерство аж ніяк не цурається користуватися своєю владною позицією і приймати непопулярні, часто антисоціальні, рішення.

Півріччя, насичене реформами МОН та спробами (перемінної успішності) на них реагувати, вимагає винесення висновків, які б дозволили виважено та реалістично оцінити ситуацію, у якій знаходиться вища освіта в Україні, студенти та студентки. Принаймні один такий висновок полягає у тому, що навіть найпрогресивніший, найвідкритіший міністр чи його заступник ніколи не дасть студентству тієї суб'єктності, яку воно здатне здобути самостійно, щоденно виборюючи своє місце в реальному управлінні Університетом та системою освіти загалом. Ніхто не дасть з панського плеча нам тих прав і свобод, що необхідні для якісного і доступного навчання, комфортного проживання та повноцінного забезпечення всіх студентів, вже не кажучи про ідеали безкоштовної та лібертарної вищої освіти, до яких ми прагнемо. А значить ми маємо брати їх самі.

Що це означає в практичному сенсі? По-перше, МОН боїться виходити з "зони комфорту" — боїться протестів та скандалів, а значить, що нам необхідно намагатися виштовхнути їх з цієї зони якнайдалі.

По-друге, що важливіше, треба намагатися популяризувати ідеї боротьби за студентську суб'єктність в маси, об'єднати студентів навколо цієї ідеї, показуючи на практичних прикладах, як авторитарна структура вишів та системи освіти шкодить абсолютній більшості з нас. Нарешті, необхідно бути пильними і не піддаватися маніпуляціям владних груп, будь то ректори, приватні особи чи депутати: боротьбу еліт треба обертати на користь незалежного студентства, радикально відмежовуючись від кожної зі сторін такого конфлікту, тим самим відстоюючи свою реальну суб'єктність.

Михайло Самсоненко, студент права, КНУ

ПЕРЕМОГА студентського страйку в Познані

12 грудня 2023 року, студенти з Познані разом з мережею профспілок **«Робітнича ініціатива»** *мирно захопили простір гуртожитку «Йовіта», який університет хотів приватизувати. За шість днів протест досяг свого успіху: після масової підтримки протесту, держава пообіцяла залишити гуртожиток та знайти гроші на його реконструкцію.*

Про те як розвивалися події, і про важливість класової солідарності для успішної боротьби студентства за свої соціальні права — у перекладі матеріалу білоруського анархіста ***Костянтина Нестеровича.***

ПРИЧИНИ КОНФЛІКТУ

Протест розпочався через те, що керівництво університету закрило гуртожиток, який потребував ремонту, не запропонувавши студентам чіткої альтернативи. Його вирішили продати приватним власникам, котрі б здавали його в оренду студентам. Крім того, університет будував новий гуртожиток на околиці міста. При цьому, про небезпечний технічний стан гуртожитку було відомо ще з 2013-2014 років, але необхідних заходів керівництво не вживало. До того ж після закриття гуртожитку продовжувалася здача в оренду конференційних залів. Продовжував функціонувати і комерційний готель, що знаходився в тій же будівлі.

Загалом усе це виглядало скоріше як спроба «оптимізації», тобто приватизації суспільної власності, що викликало обурення, особливо на тлі загальної недостачі студентських гуртожитків у Познані, де, наприклад, тільки 5% студентів Університету імені Адама Міцкевича забезпечені гуртожитками, в той час як більшість змушена орендувати житло на спільному для всіх городян ринку нерухомості. Усього в місті більше 100 тис. студентів. Ситуація негативно впливала як на загальну вартість оренди у місті, так і, вірогідно, на якість освіти, оскільки чимало студентів змушені були витрачати час на підробітки, а не на навчання.

Як видно із заяви ректорки університету, головною мотивацією для правління університету справді був прибуток. Ректорка писала, що університету не вигідно витрачати кошти на ремонт; до того ж існують юридичні перепони з боку власників сусідніх ділянок.

Словом, університет прагнув заощадити на студентах, які бачили у цьому порушення свого права на доступне житло та елітаризацію вищої освіти.

РОЗВИТОК ПРОТЕСТУ

Зворотні дії студенти почалися ще на початку 2023 року. Так, у березні стартувала петиція, яку зрештою підписали більше 600 осіб. Студенти регулярно організовували зібрання для обговорення проблеми та акції протесту.

З організаційної точки зору в подіях брали участь три основні групи. У квітні 2023 року було створено Ініціативу мешканців студентського будинку «Jowita». У подіях брали також участь активісти та активістки Студентської житлової ініціативи. Активно підтримував студентів познанський сквот Розбрат. Однак рушійною силою всіх подій був Познанський молодіжний гурток «Робітничої ініціативи» – осередок загальнонаціональної профспілки. Показово, що офіційне студентське самоврядування, яке існує при адміністрації, стало на бік керівництва, а не студентів – ситуація нагадує роль студрад та профспілок в білоруських університетах.

Після чергового мітингу 8 грудня студенти не розійшлися і зайняли частину приміщень гуртожитку – конференц-зали. Ціллю окупації приміщень було залучення більшої уваги до ситуації та проблем студентства в цілому, що їм і вдалося: багато публічних інтелектуалів підтримали страйк, великі ЗМІ регулярно повідомляли про події, даючи голос протестувальникам.

У зайнятих приміщеннях постійно проживало декілька десятків людей. Наприклад, на одному з щоденних організаційних зборів, який я відвідав, було близько 50 чоловік. Студенти також організовували лекції для солідарних викладачів та проводили прес-конференції.

Керівництво університету негативно відреагувало на протест. Студентам відмовили в доступі до душу, погрожували проблемами з навчанням. Крім того, ректорка повідомила, що збирається звернутися до приватного охоронного агентства для боротьби зі студентами, які зайняли гуртожиток та яких вона вважає загрозою.

КУЛЬМІНАЦІЯ СТРАЙКУ

На шостий день окупації в гуртожиток до студентів приїхав міністр науки.

Згідно з анархістською традицією страйкарі не висували представників для переговорів. Замість цього міністр прийшов безпосередньо до зайнятої зали для конференцій, де були присутні всі протестуючі студенти.

Для озвучення позиції студентів було обрано двох учасниць Робітничої ініціативи. Вони висунули чотири вимоги:

1. Зберегти гуртожиток та зробити ремонт: надати конкретний план дій.

2. Відкрити дешеві студентські їдальні та соціальні кімнати у гуртожитку.

3. Дозволити проведення страйків та акцій протесту у навчальному закладі на законодавчому рівні.

4. Перетворити зайняті конференц-зали «Jowita» на студентський соціокультурний центр, який фінансуватиметься університетом та керуватиметься демократично обраним студентським комітетом.

Потім слово взяв міністр. Його риторика була максимально лояльною до студентів. Він пообіцяв, що вимога зберегти гуртожиток буде повністю виконана.

Міністр повторював студентські гасла: ***«Jowita zostaje» («Jowita залишається»), «Ви досягли, чого хотіли», «Я на вашому боці». Однак він не дав чіткої відповіді на інші вимоги, сказавши, що це варто обговорити в майбутньому.*** Виступ міністра ознаменував перемогу страйку. Окупація приміщень гуртожитку тривала ще кілька днів, після чого його слова були офіційно підтверджені: «Jowita» відремонтують за рахунок держави і він продовжить функціонувати.

Особливість ситуації полягає в тому, що це новий міністр, призначений демократичною опозицією, яка виграла вибори незадовго до страйку. Він приїхав до студентів-страйкарів якраз у перший день роботи, що стало вигідним політичним кроком: у наступних інтерв'ю він сказав, що вирішив проблему з «Jowita» в перший день і таким же чином поступово вирішить усі проблеми. Крім того, цей міністр – член соціал-демократичної партії «Нові ліві», яка заявляє про свою прихильність до розширення соціальної політики держави.

ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОГИ

Деякі студенти називають перемогу страйку символом відродження студентського руху. Справді, низові ініціативи в університетах лише нещодавно почали набирати популярності. Навіть сама Молодіжна ініціатива в Познані з'явилася лише минулого року. В останні місяці протести розгорнулися також у Варшавському університеті. Наприклад, акція «Spanie w BUW-ie» («Сон у бібліотеці Варшавського університету»), яка також була спрямована на привернення уваги до проблеми забезпечення студентів житлом.

Студентський рух розвивається в контексті більш ширшого явища – зростання класової політики. Наприклад, анархістська профспілка «Робітнича ініціатива» («РІ») уже налічує тисячі членів по всій країні, організовуючись у різних галузях: від розробки ігор (геймдеву) до складів. У цьому сенсі перемога в боротьбі за «Jowita» свідчить про те, що, на відміну від старих профспілок, РІ вдалося залучити молодь, що позитивно вплине на настрої активістів

в абсолютно сферах. Класова політика – це те, чого немає та не було в явному вигляді в Білорусі і що не було чітко виражено в останнє десятиліття, оскільки протести завжди були зав'язані не на конкретних класових інтересах, а на спільній для багатьох соціальних груп проблемі авторитарного режиму. У той же час можливість для різних соціальних груп відстоювати свої економічні інтереси – це важлива частина зміцнення демократичних практик та інститутів, оскільки створює матеріальну основу для участі в політиці дедалі більшої кількості людей.

Цілком імовірно, що з приходом до влади більш демократичного уряду такі конфлікти почастішають. Нова влада більш схильна йти назустріч вимогам мітингувальників, а це означає, що позитивних і надихаючих прикладів відстоювання своїх прав буде більше.

СТУДЕНТСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ У СЕРБІЇ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА

Нинішні студентські протести в Сербії, які можна вважати одними з найбільших за останні десятиліття в цій країні, почалися з блокади одного факультету в Белграді та поступово охопили більшість закладів по всій Сербії. Рушійною силою стали студенти, котрі власноруч організовували ці протести та яких також підтримали учні шкіл, вчителі, освітні профспілки, медіа та вразливі верстви населення.

Протести спричинила трагедія на залізничному вокзалі в місті Новий Сад 1 листопада, коли там обвалилася частина бетонного навісу, забравши життя 15 людей. Президент Александр Вучич закликав «суворо покарати» відповідальних за трагедію, проте нічого не було зроблено. Студенти покладають провину на корумповане керівництво, через яке родичі посадовців здійснювали замовлення на будівництво. Також вони вимагають, щоб відповідальність поніс сам Вучич.

Основним рупором протесту стали сербські студенти, які змогли самостійно організувати протести за підтримки учнів шкіл, вчителів, освітніх профспілок та медіаасоціацій. Уряд Сербії вирішив достроково завершити семестр у всіх початкових і середніх школах через «обставини, які впливають на якість і збереження навчального процесу, а також через інтерес і право учнів на освіту». Сам президент заявив, що його не хвилюють ці протести, та звинуватив студентів у тому, що вони йдуть на протести за гроші.

Попри запевнення влади Сербії про те, що вони виконали всі вимоги, і численні спроби довести це публікаціями документації щодо ремонтів та оголошенням про державні субсидії для допомоги молодим людям з покупкою житла, студенти відмовляються повертатися до простого студентського життя. Однієї з вимог до влади є повне розслідування відповідальності за обвалення навісу на залізничному вокзалі в Нові-Саді 1 листопада, яке обірвало життя стількох людей.

У своєму листі до міжнародного студентства, з яким ми закликаємо вас ознайомитися, сербські студенти наголошують, що наразі опозиція зі своїми підходами показала свою безпорадність, що змусило їх взяти справу у свої руки. Вони призупинили навчання, розпустили всі представницькі студентські органи, організували пленуми, висунули та затвердили вимоги, створили робочі групи та почали здійснювати тиск. Їм вдалося зайняти приміщення факультетів і перетворити їх на місця для свого повсякденного життя. Студенти змогли обладнати кухні, гуртожитки, аптеки, майстерні, кінотеатри та аудиторії для самоосвіти. Лише за три тижні майже всі університетські будівлі в Сербії стали осередками цілодобової політичної самоорганізації. Щодня до студентської боротьби приєднуються інші вразливі соціальні групи. Така активна самоорганізація показує рішучість і завзятість сербських студентів та інших верств суспільства в боротьбі проти корумпованої верхівки влади, через яку сталась нещодавня жахлива трагедія. Нам варто повчитися з прикладу наших товаришів із Сербії, почавши теж цілеспрямовано **боротися за втілення прямої демократії, справедливість і кращі умови навчання, адже саме ми, студенти — майбутнє світу.**

ЦЕЙ ЛИСТ — ЗАКЛИК ДО ТЕРМІНОВИХ ДІЙ!

Наразі в Сербії студентам вдалося встановити повний контроль над 62 з 80 факультетів. Це найбільший студентський протест у нашій країні з 1968 року. Причиною протесту стала низка трагічних подій, викликаних десятиліттями репресій, корупції та насильства з боку правлячого режиму. На сьогоднішній день опозиція зі своїми підходами підтвердила власну безпомічність. Саме тому ми, студенти, вирішили взяти справу в свої руки. Ми призупинили навчання, розпустили всі представницькі студентські органи, самостійно організували пленуми, висунули та проголосували за вимоги, створили робочі групи і почали чинити тиск. Ми зайняли приміщення факультетів і пристосували їх до нашого повсякденного життя. Ми облаштували кухні, гуртожитки, аптеки, майстерні, кінотеатри та авдиторії для самоосвіти. Всього за три тижні майже всі університетські будівлі в Сербії стали осередками цілодобової політичної самоорганізації. Ми отримуємо підтримку від наших співгромадян, на пожертви яких ми живемо. Щодня до нашої боротьби приєднуються інші вразливі групи суспільства.

Захоплення факультетів — це найрадикальніша форма студентської самоорганізації. Блокада передбачає призупинення занять і проведення екзаменів незалежно від підтримки чи схвалення викладачів та адміністрації. Ви маєте право на таку самоорганізацію, чому сприяє також автономія університету, яка захищає вас від прямого втручання поліції. Факультет залишатиметься під блокадою до тих пір, поки ваші вимоги не будуть виконані. Призупинення роботи факультету саме по собі слугує методом тиску на державні інституції. Якщо у робітників серед способів впливу є страйк, то у студентів — це блокада. Історично захоплення приміщень факультетів довели свою ефективність у боротьбі за більш доступну освіту. Однак сьогодні ми повинні використовувати блокаду також для вирішення ширших суспільних проблем.

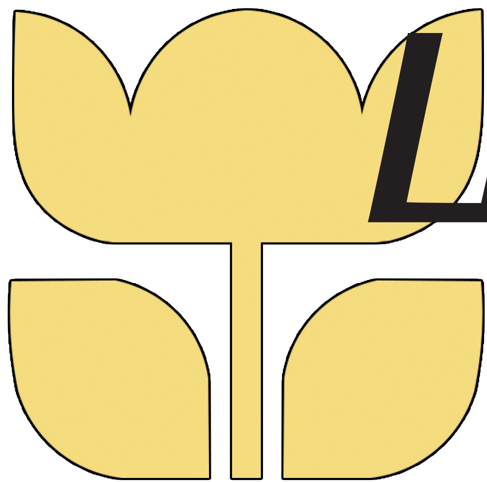
Ми організовуємо блокади за допомогою робочих групи. Робочі групи відкриті для всіх, хто бажає взяти участь, і зосереджуються на виробленні стратегії, проведенні публічних акцій, веденні медіа, створенні безпеки та забезпеченні діяльності всередині зайнятих приміщень факультетів загалом. Робочі групи представляють свої ідеї та пропозиції на пленумі. Пленум — це відкрита площадка обговорень для всіх студентів факультету. Саме через пленарні засідання ми на практиці реалізуємо принцип прямої демократії. На цих засіданнях кожен має рівний голос і право вирішувати питання, які напряму стосуються протесту.

Світ знаходиться на межі колапсу, представницька демократія зазнає краху, а все наше майбутнє опинилось під загрозою. Цей протест — єдиний спосіб взяти ситуацію під контроль і змінити хід історії. Існує незліченна кількість причин для початку блокади, і лише ви знаєте, яка з них — ваша.

ПЕРЕКЛАДАЙТЕ ТА РОЗПОВСЮДЖУЙТЕ ЦЕЙ ЛИСТ!

САМООРГАНІЗОВУЙТЕСЬ І ВТІЛЮЙТЕ ПРЯМУ ДЕМОКРАТІЮ ТУТ І ЗАРАЗ!

СТУДЕНТИ ЗІ ВСЬОГО СВІТУ, ПРИЄДНУЙТЕСЬ ДО БЛОКАДИ!

Що там у Львові?

Цього літа ми, активісти "Прямої дії" у Львові, вирішили провести експеримент: створити місце, у якому студенти можуть у довільній формі поширювати свої знання та навички з іншими студентами — зробити "Вільну школу". Наш проєкт разюче відрізняється від класичних занять в стінах університету, де програма, лектори та форма навчання зберігаються ще з радянських часів. Натомість у "Вільній школі" ми намагались створити щось нове, що подасть приклад сучасній системі освіти. У цьому тексті ми намагаємось проаналізувати нашу спробу та поділитись досвідом на загал.

Спочатку варто зрозуміти масштаб школи: приблизно 50 людей пройшло через різні лекції. І слухачі, і лектори — люди з різних середовищ: студенти та школярі, психологи та митці, програмісти та політологи. Десять лекторів провели вісімнадцять лекцій протягом двох тижнів. Наша невеличка авдиторія, яка вміщувала до двадцяти п'яти осіб, була майже весь час заповненою учнями. Організаторів було небагато: чотири особи, з яких один бюрократ-координатор, двоє працювали над медіа та один допомагав з технікою і прибиранням приміщення. За весь час було витрачено трохи більше трьох тисяч гривень, в основному на їжу.

***До вибору лекторів не було вимог: ними могли стати будь-які люди, що мають знання свого предмету*.**

Не було й ідеологічних вимог, ми навпаки радо сприймали різні точки зору. Теми доповідей лектори вибирали самі, а нашим обов'язком було лише правильно розташувати ці заняття в розкладі. Зараз ми вважаємо своєю помилкою допуск такого різноманіття тем, адже лекції вийшли часто не пов'язані між собою: після філософії могла бути психологія або мистецтво, а наступного дня вже історія та література. Теми, безсумнівно, дуже цікаві самі собою, але за словами учнів, не було відчуття, що вони отримали певне цілісне знання.

Лектори охопили все: від зінів до Бадью. Було проведено ряд лекцій на соціальну, філософську, літературну, мистецьку та айті тематики. Різноманіття тем було перевагою, оскільки воно привабило людей, а з другого боку недоліком, адже неможливо подати цілісне знання предметів в настільки обмежений час. У результаті Бадью майже ніхто не зрозумів, поки зіни, які робили на курсі з трьох занять, були успішно виготовлені. Тож ми дійшли висновку, що для складних тем варто робити курс занять, а не одну-дві лекції. Також варто складати графік таким чином, аби лекції гармонійно доповнювали одна одну. Наприклад, щоб після лекції про Бадью було практичне заняття з вуличного активізму: теорія та практика.

Школа мала не просто накидати знання, як це відбувається в університеті, а створити інтерес до науки, тому на обов'язкових після лекцій перервах учні мали змогу за кавою та смаколиками дискутувати на тему заняття. Обговорення також влаштовували деякі викладачі на лекціях, заохочували до дискусії якнайбільше присутніх. Окрім створення вільного простору, ми також хотіли, аби після цих занять мали можливість говорити зі студентами однією мовою. Бо далеко не всі розуміють тих теоретичних засад, які часто згадують в активістських колах "Прямої дії". Цю ціль, вважаємо, ми успішно виконали, адже по завершенню школи ми та студенти з легкістю вели розмови про політику, ба більше, згадували Жижека, Валлерстайна, Альтюссера, Бадью та навіть Маркса. Варто також зазначити, що деякі з учнів доєднались до профспілки після відвідання "Вільної школи".

Однією із задач лібертарної педагогіки вбачаємо якомога більш активне залучення учнів до навчального процесу, де не просто пасивно слухають лектора, а мають можливість заперечувати та доповнювати.

У нашій школі формат визначався лекторами, але всі вони були за підтримку діалогу, тому заняття часто мали характер живої дискусії і ми це заохочували. Інколи дискусія відходила від теми заняття, тоді лектор або хтось зі слухачів нагадував про це і ми поверталися до теми лекції. З иншого боку, наша школа далека від "Пайдеї", в якій всі рішення приймаються колективно на зборах. Вибір лекторів, розташування лекцій в розкладі, створення медіа, вибір їжі та інша організаційна робота виконувало активістське ядро без узгодження з учасниками школи. Думаємо, що це необов'язковий елемент ''Вільної школи'', оскільки ресурсів на настільки детальне обговорення та вирішення проблем нашій організації поки що бракує, однак ми збирали відгуки щодо зазначених тем, завдяки чому зберігали демократію.

Під час проведення школи ми стикнулись з рядом проблем, як банальних (відсутність їжі та води, проблема недостатнього розміру приміщення), так і більш складних. Наприклад, один з лекторів часто висловлював позицію, яка не збігається з поглядами учасників профспілки, тому доводилось нагадувати учням, що ми можемо не поділяти його думки. Иншою проблемою було очікування, що прийде мало людей. Це сприяло постійному залученню нових учасників та опрацюванню заявок, які спочатку були відхилені. Очікування малої кількості людей було зумовлене низькою активністю людей під час голосувань, тож реальну кількість учнів було важко відстежити.

У результаті слухачів приходило трохи більше, ніж планувалось, і комусь доводилось стояти, лежати на підлозі або дивитись за дверима.

Учасники школи загалом виділяли ті ж проблеми, які ми перерахували в статті: мале приміщення, хаотичні та складні лекції. При цьому вони були задоволені всіма иншими аспектами школи. Абсолютна більшість відгуків — позитивні. Студентам сподобались теми занять, компетентність викладачів, формати проведення та безкоштовна їжа.

Отож резюмуючи, скажемо, що "Вільна школа" була успішним проєктом, оскільки нам вдалося створити вільний простір для обміну думок, поширити революційне знання, створити соціальні зв'язки, залучити людей до "Прямої дії". Ми впевнені, що наша школа може слугувати прикладом для инших студентів, які хочуть поширювати знання, а також для майбутніх поколінь "Прямої дії", які враховують наш досвід та помилки.

Ігор Василець, студент історії, ЛНУ

Боротьба студентів НЛТУ за кращі умови в гуртожитку

Початок нового навчального року для лісотехніків почався несподівано погано, адже в їхні кімнати тепер селять чотири людини замість трьох, як раніше. Переповнений гуртожиток №1 виявився неготовим до такої кількості людей, оскільки деякі нові мешканці не отримали навіть ліжок, не кажучи вже про нові меблі та двері. Зустріти гарячу воду зранку – рідкість, бо перед поселенням нові бойлери не встановлювали.

У таких умовах ми вирішили підтримати студентів, змусивши адміністрацію звернути увагу на ці проблеми та вжити заходів для їх вирішення. Для цього ми організували збори, які пройшли п'ятнадцятого вересня. На них відгукнулися небайдужі до долі гуртожитку студенти та студентки, однак нашу зустріч перервали "представники" студентів з профкому та студради НЛТУ, які спільно запевняли, що жодних проблем в гуртожитку немає, а робити збори не потрібно.

Таке нахабне втручання показало фальшивість цього представництва, адже замість того, щоб допомагати будувати діалог зі студентами, вони його знищували. Гуртожиток №1 не став чекати поки їхні "представники" будуть тихенько домовлятись з адміністрацією про те, як найскоріше про це все забути. Натомість студенти вирішили зібрати підписи для колективної скарги до МОН, в якій описали всі проблеми, з якими вони стикаються щодня в умовах життя в гуртожитку.

Це і відсутність гарячої води, і старі меблі та двері, і несправні розетки, крани та газові плити, і загалом невідповідність умов проживання санітарним нормам. За один день їм вдалося зібрати 146 підписів, що свідчить про те, наскільки актуальними та болючими є ці питання для студентів.

Наразі скарга перебуває на розгляді і ми разом зі студентами НЛТУ очікуємо відповіді, однак такі дії вже зараз змусили адміністрацію рухатись, тому що на наступний день після зборів комендантша пообіцяла провести ремонт та навести лад з бойлерами. Це лише перші кроки, але ми розуміємо, що на обіцянках справа може й закінчитися, якщо не продовжувати тиснути на адміністрацію.

Саме тому ми разом зі студентами НЛТУ будемо діяти далі та ***закликаємо інших студентів долучатися до боротьби за кращі умови в гуртожитках!***

Дії викладача – не відповідальність студентів

Нещодавно у Львівській політехніці стався випадок, який викликав серйозний резонанс серед студентів та викладачів. Під час пари викладач залишив свої особисті речі в аудиторії і кудись пішов. Згодом завідувач кафедри оголосив, що зникли гроші. Він припустив, що до цього можуть бути причетні студенти однієї з двох груп, присутніх на занятті.

Ситуація загострилася, коли одна з груп вирішила відшкодувати частину зниклих коштів. Це створило додатковий тиск на іншу групу, яку дирекція намагалася змусити також здати гроші. Однак студенти відмовилися погоджуватися з такими вимогами і звернулися до «Прямої дії».

Активісти організації виступили на захист студентів, підкресливши, що вони не несуть відповідальності за особисті речі викладачів. Учасники організації особисто звернулися до дирекції інституту з вимогою припинити тиск та повернути гроші, які вже були зібрані з однієї групи. Зрештою, «Пряма дія» домоглася справедливого рішення: адміністрація більше не вимагала грошей від студентів, а зібрані кошти повернули їхнім власникам.

Цей випадок став важливим нагадуванням про те, що студенти повинні відстоювати свої інтереси та вимагати поваги до своїх прав.

СТУДЕНТСЬКЕ обговорення «Альтернатива» у ЛНУ

Після провальних виборів студентського самоврядування, де обранці набрали надзвичайно малу явку, ми організували обговорення для того, аби дізнатись думки людей і висловити власну візію щодо цієї кризи та можливих шляхів її вирішення.

Подія розпочалася з виступу першокурсниці Софії, яка окреслила наявні проблеми зі студентським самоврядуванням в ЛНУ: низька явка, слабка зацікавленість, ігнорування студентських проблем, зокрема в гуртожитках.

Далі йшла частина презентацій, де будь-хто охочий міг розповісти про своє бачення кризи та способів її подолання. Одним із них був учасник "Прямої дії" Максим, який представив аналіз, висновком якого було те, що потрібно боротись за соціальний добробут студентів, що включає зниження цін на контрактне навчання і поліпшення умов проживання в гуртожитках, щоб у студентів була можливість брати участь у студентському самоврядуванні. Він також зазначив, що у країнах Європи, де освіта безкоштовна, студентство більше залучене до університетського життя.

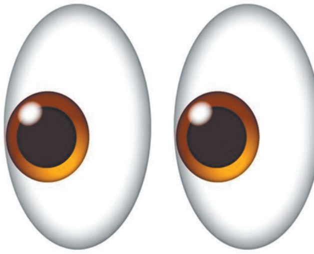
Від імені активних студентів виступив Олег, який не представляв жодного офіційного органу. Він вважає, що такі труднощі у навчанні, як байдужість викладачів, не провина студради, проте її бездіяльність у вирішенні цих питань – це суттєва проблема. На його думку, представники самоврядування повинні бути активними учасниками студентського життя. Попри те, що в залі було досить багато людей, серед яких були й представники студради, останні не побажали взяти участь і представити власні позиції, показавши свою бездієвість і тут. Усе, на що спромігся один з представників студентського самоврядування, це лише обурено втекти з аудиторії, викрикуючи нецензурні слова.

Під час дискусії було висловлено багато різних думок і пропозицій: дієве інформування студентів, бачення того, якою повинна бути якість освіти, зауваження щодо мотивації студентів при вступі до університету, критерії для виборців, відсутність виборів і репрезентації, відкриті та прозорі збори студентського самоврядування та багато іншого.

Ми погоджуємося з багатьма висловленими думками та, зокрема, переконані, що студентське самоврядування повинно бути соціально-орієнтованим в нинішніх умовах, якщо ми хочемо, щоб студенти брали в ньому участь.

СТУДЕНТИ НЕ БАЖАЮТЬ ГОЛОСУВАТИ

Перебігти оком достатньо, щоб побачити кризу студентського самоврядування в ЛНУ. Ось приклади:

- *Голосування за голову студради історичного факультету — 26% явки*
- *Аналогічне голосування філологічного факультету — 15% явки*
- *Абсолютний "чемпіон" на посаді голови студради студмістечка — 7% явки*
- *Не варто забувати про цьогорічне обрання голови студуряду — лише 12% студентів взяли участь у голосуванні.*

Схожі результати ми бачимо на інших факультетах і в гуртожитках, що означає кризу легітимності органів студентського самоврядування, а отже і їхніх прав та обов'язків. Чи дійсно мають право отримувати фінансування від держави, "захищати наші права", використовувати матеріальну базу університету люди, обрані меншістю?

Ми переконані, що ні! І виступаємо проти представництва в університеті, як імітації демократії, котра не відповідає реальним інтересам студентів. Лише разом, без голів і бюрократів, ми здатні виборювати свої права в аудиторіях і гуртожитках.

ПРОТИ-*дискримінаційний напрямок «Прямої дії»*

Сучасний університет має відповідати запиту студентства. Університет — це не будівля, а люди, і найкраще сприятиме університету як для місця знань і розвитку неконфліктна обстановка.

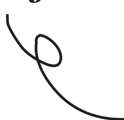
У багатьох університетах починають з'являтись спеціальні програми для ґендерної рівності. Процес пішов, проте досі присутні акти сексизму, булінгу, гомофобії, расизму та несприйняття різноманітності політичних поглядів.

На другому з'їзді «Прямої дії» назріло питання про феміністичний напрямок. У ході обговорення стало зрозуміло, що потреби член_кинь профспілки ширші, тож до цього напрямку додались квір проблематика та проблема дискримінації та доступності у стінах університету. Так виник протидискримінаційний напрямок у нашій профспілці.

Ми поставили декілька цілей для себе: насамперед — це відповідати на запити про допомогу у разі дискримінації, групуватись та створювати клуби підтримки, якщо є така потреба. Наразі ми створили гугл-форму для таких звернень. Заповнити її можна за QR-кодом. Ми обов'язково розглянемо ваш запит і зв'яжемося у термінах до 5-ти днів. Також ми будемо раді співпраці зі студентськими осередками, які займаються квір і феміністичною проблематикою у своїх університетах.

Щоб подолати дискримінацію в університеті потрібно робити її видимою. «Пряма дія» пропонує розпочати цей шлях боротьби з нами, тож долучайтесь до спільного спротиву дискримінації!

**статтю Александри та Гейб з ІП читай тут:*

Фем-читання

Створення читацького жіночого клубу виникло із потреби бути сміливішими у дискусіях з товаришами чоловіками на філософські, політичні та суспільні теми. Нам однозначно було що сказати, але у кожної були свої причини, щоб не починати говорити. Деякі з них я наведу нижче.

У змішаному читацькому клубі — той, який існував до створення фемчитань — жінки були в меншості. За таких обставин до нас могло і не дійти слово через часові обмеження. Також я вважаю, що через глибоку повагу до наших колег ми закривали очі на порушення регламенту, таким чином не навмисне жертвували власним часом.

Знову ж таки, через кількість учасників у змішаному читацькому клубі ми, дівчата, серйозно ставилися до вимоги «висловлюйтеся стисло». По собі знаю, що через це я нерідко собі гадала: «Я не думаю, що моя думка настільки важлива чи правильна, щоб урізноманітнити це обговорення».

Зараз ситуація у профспілці змінюється і дівчат стає дедалі більше. Проте тоді, на момент рішення створити «читацький клуб», нас справді було мало, тож через кількість, активність, неформальні поінти поваги, слово/дію/рішення хотілось перекласти на чоловічі плечі.

Тому виникла потреба створити власний простір для того, щоб навчитись сміливіше виражати свої думки. За короткий час його існування ми розібрали чотири тексти і зрозуміли, що в ситуації відчуження від «ефіру» перебуваємо не одні ми: через те ж саме проходять жінки в усьому світі.

Першим ми обрали текст наших подруг із польської профспілки «Робітнича ініціатива» Александри Таран і Ґабріели Вільчинської ***«Студентки, працівниці, мешканки, активістки. Жінки у соціальному русі».****

У тексті йде мова від голосу студенток-профспілчинь, які розпізнають переконання, пов'язані з патріархальною ідеологією, і завдяки цьому намагаються від них захиститися.

На читацькому клубі нам справді відгукнулися мотиви тексту активісток. Тоді я вирішила, що говоритиму більше, навіть якщо думка здається дивною чи, на перший погляд, недоречною.
Наступним текст був Катерини Яковленко ***«Обмежений побут, безмежна політична фантазія»***. Це робота про зв'язок між побутом жінок і їхньою творчою діяльністю — та і загалом про жертовність жінки щодо простору.

Іншим текстом, за який ми бралися, була програмна стаття ***Урсули Ле Гуїн «Зникаючі бабусі»***. У ній розглядаються маркери, за якими жінок у спільноти включають — проте оскільки відповідати цим вимогам жінкам дуже складно, мова радше йде про усунення жінок, які не підходять під певні стандарти зі спільноти.

Ваги включення-виключення жінок коливаються за тими ж самими закономірностями у різні часи та в різних країнах. За незнання цих «законів природи патріархату», ми продовжуємо борсатися в бульйоні сірої неясності. Не бачимо надбудови всієї цієї кухні, інертно продовжуючи втілювати її патерни і заходячи в ті ж самі глухі кути, що й наші бабусі.

Нам залишається весь час виборювати наші права, схиляти “норму” до себе. Процес потребує постійного руху, інакше “норма” речей у патріархальному світі схилить нас.

тобто жінку насправді можна помітити, лише наклавши ярлика, «відзначити» за старання, але обов'язково непомітно, так, аби це не мало жодного впливу, було винятком.

мене бісить, що деякі твердження вважаються правильними лише тому, що хтось сказав, що це «природно»… супер аргумент.

Діана Драбик, студентка ЛНАМ

Q&A

Вітаємо у колонці Правового Синдикату ПД! Тут ми відповідаємо на актуальні запитання що поступають до нашої команди, досліджуємо, розповсюджуємо інформацію та допомагаємо у вирішенні правових проблем українського студентства.

1. ЯК ОБМЕЖУЄТЬСЯ НАВЧАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ СТУДЕНТІВ?

Питання: *Ви знали, що в НАУ через проблеми з опаленням змістили навчання на 2 місяці, і в них тепер по 5-6 пар?.. Одна пара — 2 години. Тому це 5 пар на день протягом тижня це 50 годин... Як взагалі регулюється навчальне навантаження в університетах?*

Відповідь: Як відомо, в Україні ще з 2009 року запроваджена Європейська кредитно-трансферна система (ЄКТС), яка, згідно законодавства, ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС. На жаль, попри існування методичних рекомендацій щодо Європейської кредитно-трансферної системи, немає обов'язкових норм щодо навантаження, яких мають дотримуватися заклади вищої освіти при складанні розкладів занять.

Ось такий парадокс! Рекомендаційні норми є, але засобів забезпечення дотримання цих норм у студентів немає. І це погано.

Методичні рекомендації щодо запровадження ЄКТС передбачають наступне:

Тижневий бюджет часу на виконання індивідуального навчального плану становить 45 академічних годин. З урахуванням тривалості теоретичного навчання, обов'язкової практичної підготовки, семестрового контролю та виконання індивідуальних завдань в 40 тижнів на рік річний бюджет часу студента складає 45 x 40 = 1800 годин.
При цьому максимальне тижневе аудиторне навантаження (разом із заняттями із позакредитної дисципліни «фізичне виховання») не повинно перевищувати: для студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів молодшого спеціаліста та бакалавра — 30 годин, спеціаліста — 24 годин, магістра — 18 годин. Складання заліків, як правило, проводиться на останньому практичному, семінарському чи лабораторному занятті.

Важливо мати на увазі, що йдеться про академічні години, тобто для студентів бакалаврату максимальне навантаження становитиме 15 пар/тиждень, а для магістратури — 9 пар/тиждень.

У якій ситуації можна використати ці рекомендації?

Посилатися на Методичні рекомендації як на правові норми, на жаль, не вийде, а отже насправді ніхто за законом не зобов'язаний їх дотримуватися. Тому просто надіслати звернення до МОН, ДСЯО чи Омбудсмена з вимогою змусити університет дотримуватися цих рекомендацій - не варіант.

Так, на звернення активістів «Прямої дії» щодо проблеми із навантаженням в Національному авіаційному університеті (нині — Київський авіаційний інститут), Державна служба якості освіти відповіла, що університети є автономними і їм рекомендовано розробляти «зручний графік» з огляду на безпекову та енергетичну ситуацію. Цим остаточно підтвердили, що ніякого реального регулювання навчального навантаження у нас в законодавстві просто нема.

Тим не менш, це є лише ще одним приводом боротися проти надмірного навантаження в університеті. Студентам необхідні важелі впливу на освітній процес, що запобігали б перевантаженню і дозволяли їм разом із викладачами розробляти такий графік навчання, що відповідав би їхнім потребам й інтересам — і саме за це ми маємо боротися!

2. ЯК ОФОРМИТИ ЗАПИТ НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ?

Запити на доступ до публічної інформації можуть бути дуже корисними у боротьбі за права та інтереси студентів. Наприклад, активісти Соціально-правового синдикату «Прямої дії» висилали запити на доступ до публічної інформації до київських вишів із запитаннями щодо кількості гуртожитків у власності univерсітетів, цін на проживання, кількості проживаючих, витрат на ремонти і т. д. з метою використання цієї інформації для перевірок гуртожитків у майбутньому.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» надає право на отримання вже існуючої інформації, але не на створення нової інформації, тобто аналітики. Пояснювати мету запиту тобі не потрібно, як і бути членом профспілки або іншої організації для того, щоб мати право на доступ до публічної інформації.

«запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту» - стаття 19 ЗУ «Про доступ до публічної інформації».

Запит може бути надіслано в усній або письмовій формі: поштою, факсом, телефоном, електронною або й голубиною поштою за бажанням.

Запит має містити наступну інформацію:

1) ім'я (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної\голубиної пошти, а також номер засобу зв'язку.
2) загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо;
3) дату і підпис за умови подання запиту в письмовій формі. В електронній формі до запиту навіть не треба додавати підпис!

Запитувачу не потрібно додавати до запиту документи, що посвідчують особу (копію паспорта, ідентифікаційного коду), а розпорядник інформації не має здійснювати жодних дій з перевірки особи запитувача.

Відповідь на запит має бути надіслана не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту. Запит може бути розглянутий у термін 48 годин – у разі якщо він стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи, щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних природних явищ та інших надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян. Якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, розпорядник може продовжити строк розгляду запиту до 20 робочих днів з обґрунтуванням такого продовження.

Використовуй своє право на доступ до публічної інформації! Звертайся до Правового Синдикату за шаблонами запитів та допомогою в їх оформленні.

3. ЧИ МАЮТЬ ПРАВО АСПІРАНТИ НА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ НА ПОВНУ СТАВКУ?

Питання: *«У мене питання до тих, хто розбирається в законах. Для студентів зараз прибрали обмеження працювати на більше ніж 0.5 ставки, але чи розповсюджується це на аспірантів? І чи можна у такому випадку отримувати стипендію?»*

Відповідь: Раніше аспірантам було заборонено працювати на повну ставку та одночасно отримувати академічну стипендію: абзац 5 пункту 19 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 р. № 882 "Питання стипендіального забезпечення" встановлював:

«Клінічні ординатори, асистенти-стажисти, аспіранти, докторанти мають право на роботу у режимі неповного робочого часу (але не більш як на 0,5 ставки за займаною посадою). При цьому академічна стипендія, призначена відповідно до цього Порядку, виплачується у повному обсязі».

Проте 12 квітня 2024 року було прийнято зміни до Постанови №822, і тепер абзац 5 пункту 19 Постанови №882 передбачає право на трудову діяльність у позанавчальний час без обмежень щодо режиму робочого часу, і при цьому залишає за аспірантом право на отримання академічної стипендії у повному обсязі.

Окрім того, відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 62 Закону "Про вищу освіту" за аспірантами, так само як і за іншими особами, що навчаються у закладах вищої освіти, закріплено право на трудову діяльність у позанавчальний час.

Варто зазначити, що робота в позанавчальний час, як правило, вимагає оформлення індивідуального графіку навчання. Зазвичай це можна зробити, подавши відповідну заяву до декана факультету/директора інституту або іншого представника адміністрації, залежно від внутрішніх правил самого закладу освіти. Якщо виникають труднощі і потрібна допомога із оформленням індивідуального графіку — звертайся до Соціально-правового синдикату «Прямої дії»!

За скільки «продається» українська освіта

Поки Міністерство освіти "змінює правила гри під час гри", тобто ухвалює нові рішення під час вступної кампанії, питання доступної освіти тепер постає не лише в контексті бюджетних місць, а й можливості оплати контракту, ціни на який підвищуються з кожним роком. Попри те, що можливість навчатися на денному відділенні за контрактом в аспірантів забрали, бакалаври та магістри можуть претендувати на навчання за кошти фізичних осіб на будь-яку форму. Проте коштувати таке задоволення буде недешево.

«За даними Держстату, у 2019 році вартість навчання у вишах зросла на 12,9%; у 2020-му - на 15,2%; у 2021-му - на 17,5%; у 2022-му - на 7,2%; у 2023-му - на 11,8%.» – зазначено у матеріалі "Кореспондент. нет.[1]

Тобто, у сумі вартість навчання зросла на 83 % за останні п'ять років.

Звичайно, на ціноутворення впливає низка факторів, як, наприклад, складна економічна ситуація у країні через коронавірус та війну. Проте й економічний добробут пересічного українця зменшується у геометричній прогресії. Відповідно, забезпечення базових потреб є першочерговими, а можливість здобувати якісну безплатну освіту стає привілеєм, а не правом. Зменшення бюджетних місць, підвищення рейтингових балів – змушують все більше абітурієнтів здобувати освіту на контрактній формі.

Як зазначає експерт з питань вищої освіти МОН Андрій Охрімовський у коментарі РБК-Україна:[2]

«Ті заклади, які отримують державне замовлення, зобов'язані дотримуватися вимог до індикативної собівартості. Тобто вартість контракту на кон'юнктурних спеціальностях не нижче 60-80% від середньої вартості підготовки за держзамовленням. Тобто вартість навчання на цих спеціальностях за рік не повинна бути нижчою за 60-80% від суми, яку держава виділяє для забезпечення освітою одного абітурієнта, що вступив на "бюджет"».

Перелік кон'юнктурних спеціальностей включають гуманітарні, соціальні, економічні спеціальності, а також право, інформаційні технології, медицину та сферу послуг. Більш детально можна ознайомитися із переліком спеціальностей за покликанням.[3]

Окрім того, на підвищення контракту також впливає і попит абітурієнтів: чим він вище, тим вартість навчання буде дорожча. Зазначемо, що наразі територіальна популярність деяких ВНЗ зумовлена не лише якістю надання освітніх послуг, а й необхідністю у безпечному середовищі. Багато студентів зі східних областей змушені покидати свої рідні міста аби мати змогу здобувати освіту і розвивати Україну, проте, два роки війни продемонстрували, що безпека – привілей заможних. Адже, окрім оплати за навчання, студентам необхідно оплачувати житло. У кращому випадку, ВНЗ може запропонувати місце у гуртожитку, у найгіршому студенту доведеться самостійно винаймати житло. На жаль, на західних регіонах розцінки на місячну оренду можуть прирівнюватися до оплати річного контракту в університеті. Детальніше про цю проблему можна дізнатися у документальному фільмі "Безпека в оренду".

Повернемося до питання підвищення контракту.

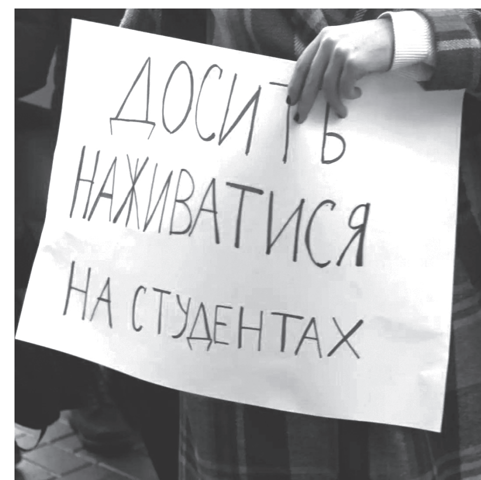
«Середня вартість здобуття освіти бакалавра за найбільш популярними спеціальностями в університетах, куди на ці напрямки подають найбільше заяв, за попередніми підрахунками, у 2024-2025 році складе 42,329 грн.»
— зазначає Кореспондент. нет.[1]

За даними сайту Work.ua[4] станом на червень 2024 року середня зарплата в Україні становить 20 500 грн, тобто оплата одного семестру обійдеться майже у місячний оклад. У ситуації коли все більше сімей залишаються без годувальника, така сума може бути просто недоступною для більшості українців.

Ознайомитися із переліком цін на навчання на всі спеціальності можна на сайті «Вступ.ОСВІТА.UA».[5] Проте для найбільшої наочності ми вирішили зупинитися на найбільш популярних напрямках: економіка, інформаційні технології, філологія та право.

У одному із ключових українських ВНЗ – КНУ імені Т. Шевченка ціни на здобуття економічної освіти варіюються від 50 до 70 тис., тобто ціни виросли від 7,4 до 17,4 % у порівнянні з минулим роком. Вивчення комп'ютерних наук обійдуться у 50, 9 тис. (+21,6 %), а за філологію готуйтеся віддати від 50, 9 до 59, 4 тис. грн за навчальний рік. Приріст цін склав від 12,2 % до 21, 6 %.

Не менш популярним серед студентів є НаУ "Києво-Могилянська академія". За бажання вчитися у престижному ВНЗ на економічному факультеті готуйтеся віддати 64 тис. (+14 %), а філологічний обійдеться – від 49,4 тис. до 66, 2 тис. грн. (+4,8 %). Натомість ціна на інженерію програмного забезпечення не змінилася і залишилася всього на рівні 5 середніх місячних окладів – 100 тис. грн.

Ціни на навчання у Львові також "кусаються". Вивчення економіки коштуватиме від 34,68 тис. до 39,64 тис. грн, інформаційних технологій – від 32,89 тис. грн до 52,89 тис. грн на рік. Навчання на філологічних спеціальностях варіюється від 34,68 тис. до 48,95 тис. грн. Загалом, вартість на оплату всіх цих спеціальностей збільшилася на 13%.

В одному із ключових ВНЗ Харкова – ХНУ імені В. Н. Каразіна вартість навчання нижча ніж у Києві та Львові, проте підвищення цін не оминуло і прифронтове місто. Навчання на економічному факультеті обійдеться у 31 тис. грн, як і вивчення комп'ютерних наук. Натомість за контракт на філологічному – ціни становлять від 23 до 33 тис. грн, тобто ціни на вищезгадані напрямки у Каразіна подорожчали на 9%.

Окремо варто розглянути спеціальність "Право", адже судячи із тогорічної вступної кампанії, близько 51 тис. абітурієнтів подало заяв на цей напрям, тому і не дивно, що ціни у деяких університетах "підскочили" аж до 30%.

Видання "The page"[6] виділили найбільш популярні університети відповідно до кількості отриманих заяв:

1) НЮУ імені Ярослава Мудрого у Харкові (3723 заяв). Вартість навчання – 41,35 тис. грн на рік (+30%).
2) Львівський національний університет імені Івана Франка (2555 заяв) — 52,89 тис. грн (+14,2%). Окрім того, ця спеціальність у прейскуранті університету найдорожча.
3) Національний університет «Одеська юридична академія» (2464 заяви) — 40,1 тис. грн (+21,1%);
4) Київський національний університет імені Тараса Шевченка (1951 заява) — 66 60 грн (+5.7%);
5) Національний університет «Львівська політехніка» (1674 заяви) — 38 тис. грн (+8,65).

Звичайно, окрім найпрестижніших університетів є ще доволі багато інших університетів, у яких можна здобути освіту набагато дешевше, проте, підвищення цін у головних вишах країни є досить показовими. Адже, окрім війни, фактором, що перешкоджає якісному навчальному процесу, є ще низка абсолютно безглуздих рішень МОН: підвищення прохідного балу, прийняття рішень в процесі вступних іспитів, скасування контракту для окремих груп здобувачів, скорочення викладацького складу, реорганізація університетів. Попри низку цих "випробувань", які треба пройти абітурієнту аби вступити, родичам студента або і самому студенту необхідно шукати значну суму для оплати навчання, яка з кожним роком може підвищуватися. Окрім того, т.з процес "оптимізації" ВНЗ передбачає поглинання менших університетів більшими, що також призводить до підвищення цін на навчання відповідно по прейскуранту вишу-гегемону. Такий комплекс проблем стимулює все більше молоді виїжджати за кордон здобувати вищу освіту, адже це не тільки безпечніше, а й, нерідко, дешевше або навіть безплатно. Така динаміка буде призводити до того, що здібна молодь після навчання буде асимілюватися у країнах Європи й працювати на благо іншої країни.

Тож, підвищення цін на навчання можливо і збагатить державний бюджет, але, чи зможемо ми "купити" молодих спеціалістів для відбудови України? Питання залишається відкритим.

Таміла Хоменко, аспірантка ХНУ імені В.Н.Каразина

1 URL: https://ua.korrespondent.net/articles/4696903-vstup-2024-yak-zminylasia-vartist-navchannia-u-vyshakh
2 URL: https://www.rbc.ua/rus/news/skilki-koshtue-vishcha-osvita-ukrayini-vartist-1718720548.html
3 URL: https://www.education.ua/vstup/faq/2/
4 URL: https://www.work.ua/stat/
5 URL: https://osvita.ua/consultations/vartist-navchannya/91162/
6 URL: https://thepage.ua/ua/news/vstup-2024-yak-zrosla-vartist-navchannya-za-kontraktom-or

КАПІТАЛ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ЛАБКИ ЗА ГРОШІ

Ні для кого не секрет, що «академічна недоброчесність» – поширене явище в університеті. Про виконання студентських робіт за гроші пишуть відкрито у студентських чатах, вважаючи такий підхід справедливим. А хтось навпаки з ненавистю згадує «лінивих» студентів. У цій публікації спробуємо розібратись: що є причиною масового використання платних послуг у освіті замість самостійного вивчення?

Фраза «Студенти ліниві» – перше, що спливає в розмові про «академічну недоброчесність». Водночас ми бачимо велику залученість студентів до ринку праці: за даними Cedos станом на 2016 рік щонайменше третина студентів працює, а згідно з держстатом цей показник складає 24-27% у різні роки. В Європі показник зайнятості серед студентів складає 23% в середньому.

Разом з тим кількість аудиторних занять складає від 20 до 30 годин на тиждень. До цього також додається необхідність займатись самостійно, що потребує від 26 до 40 годин на тиждень залежно від навчальної програми. Тобто, щонайменше 50 годин на тиждень повинно йти для навчання, аби вдало складати сесію. Врахувавши, що та четверта частина студентів, котра працює по 8 годин на день, повинна долучити до свого робочого часу ще навчання, то отримуємо 90 годин на тиждень. Отже студент-працівник повинен працювати щонайменше 12 годин в день, щоб складати сесію та працювати на роботі. Важливо також зазначити, що не обов'язково йти на роботу, щоб відчувати навантаження, адже студентське життя охоплює ще й приготування їжі, прибирання, доїзд до університету та інші справи.

Очевидно, що такого режиму ніхто не витримує й місяць, після чого починаються пропуски занять, списування та інші прояви «академічної недоброчесності», зокрема замовлення готових робіт. Один з продавців таких послуг каже: «Тут як з наркотиками, людина один раз купує і замовляє протягом семестру, а то й більше». Логіка такої поведінки досить проста, бо коли ходиш на роботу, то з'являються кошти, щоб покрити вартість тих курсових і лабораторних, котрі ти пропустив. Таким чином і закріплюється схема, де студент працює, а освітня система живе без його участі. Багато потенційних науковців, інженерів, філософів і митців перетворюються на низькокваліфікованих працівників: вантажників, офіціантів, кухарів, продавців.

Ні для кого не секрет, що існують цілі фірми з сайтами, які розробляють на замовлення курсові, дипломні та інші види робіт, навіть дисертації. Згідно з даними трьох найбільших таких фірм у середньому в рік у них відбувається приблизно 43 тисячі замовлень, а отже, враховуючи середню вартість таких робіт, десятки мільйонів гривень щороку витрачаються для відтворення тієї частини вищої освіти, в якій немає навчання.

Здавалося б, ситуація катастрофічна і студентство необхідно рятувати: зменшувати навантаження, збільшувати стипендії та бюджетні місця, надавати гранти без умов, будувати гуртожитки, щоб не приходилось платити за оренду. Натомість неоліберальне мислення заступника міністра освіти Винницького діє інакше: при розповіді про свою доньку, котра працює офіціантом і навчається в Могилянці, він каже: «Факт у тому, що вона працює, і для неї принциповим є, що вона має доплачувати, вона хоче брати відповідальність за свою освіту. І це правильно. Це так само як і я виростав: я теж заробляв для того, щоб здобувати вищу освіту».

Хибно звинувачувати студентів в «академічній недоброчесності», коли умови студентського життя змушують йти на роботу. А оскільки наше міністерство цього не розуміє, то залишається лише одне: боротися за доступ до знань!

Що
з температурою в аудиторіях

Холодні аудиторії у корпусах КНУ вже стали звичною частиною навчального процесу для багатьох студентів, і навіть після початку опалювального сезону ця проблема не втрачає актуальності. Вже звичною стала осінньо-зимова практика відвідування пар у верхньому одязі, проте така нормалізація не є приводом миритися із неадекватними умовами навчання.

Активістами осередку профспілки "Пряма дія" в КНУ було перевірено стан температурного режиму в декількох аудиторіях корпусу ННІМВ/ННІЖ. Ми виявили доволі серйозні порушення санітарних і будівельних норм стосовно мінімальної допустимої температури у навчальних приміщеннях, яка становить 18°C.

Якщо конкретніше, то в лекційних аудиторіях температура сягає нижче дозволеного мінімуму: 17°C у 37 аудиторії й усього 15.4°C у 22-ій.
Варто сказати, що і в інших аудиторіях і кабінетах, навіть попри формальне дотримання мінімальної допустимої температури, навряд чи можна говорити про комфортні умови, оскільки без верхнього одягу перебувати в них протягом цілої пари важко.

Ми направили заяву до адміністрації з вимогою усунути порушення і привести показники температури у відповідність принаймні до мінімально допустимої норми у 18°C. Також у заяві нагадали про те, що вікна у корпусі, пошкоджені внаслідок атаки 3 листопада, досі не були замінені. І хоча у тих кабінетах, де вікон досі немає, заняття наразі не проводяться, відсутність нормального ремонту впливає на мікрокліматичні умови в усьому корпусі.

Студентство заслуговує на теплі аудиторії і загалом комфортні умови навчання - це той мінімум, який неухильно має бути дотриманий, тим більш коли йдеться про "найкращий університет країни"

«Історичність» університетів— розмова, яка займає забагато місця

Майже кожен університет може похвалитися історією свого створення і розвитку ще з часів, коли ваші прародичі «пішки під стіл ходили».

Перше, що чує студент на вступному слові першого вересня, на першій лекції, вперше з кожним новим викладачем — це повторення того, наскільки визначною є історична тяглість цього навчального закладу. Дехто обмежується лише лекціями і дошками оголошень (що завішані пошарпаними світлинами та скупими рядками тексту перемежованого датами), та дехто йде набагато далі, влаштовуючи мінімузеї у будівлі університету та маніпулюючи історією у кожній (не)зручній ситуації, роблячи з пам'яті бренд.

Про те, чи дійсно найвідоміші освітні заклади України виправдовують історичність своєю ефективністю, наскільки багато місця в університетському просторі займає скелет динозавра «історична тяглість» і що він покликаний приховувати, ви можете прочитати в статті нашого активіста.

З початку свого вступу в університет я був оточений розмовою про історичність цієї установи. Я ходив на пари з предмету під назвою "Університетські студії", де Бугров, нинішній ректор КНУ ім. Тараса Шевченка, розповідав про те, як круто що ми навчаємося в "найстарішому університеті" країні, заснованому ще у 1834 році. Тому, коли після бакалаврату мені вдалося вступити на магістратуру НАУКМА, слова в.о. президентки Гуменної на посвяті про 400-літню історію Києво-Могилянській Академії сприймалися мною з певною іронією. Кожний університет себе презентує, що він Гоґвортс, а як Гоґвортс може не мати круглих дат і моторошних історій про те, що раніше у підвалі був морг, а на четвертому поверсі студентські карцери?

Може. Як мінімум, бо самі адміністрації університетів "історію" своїх місць сприймають не більше, ніж бренд. Так, Сергій Квіт, президент Могилянки, одночасно розповідає про важливість традицій і культури, і одночасно дійсно історичні Келії Братського монастиря його адміністрація ремонтує, порушуючи принципи і правила реставрації. Коли уряд намагався приєднати евакуйований з Криму Таврійський національний університет до Академії, він розповідав студентам, що ТНУ втратив свою "кримскість" і що його заклад краще впорається з тим, щоб підтримувати "історичну тяглість" з півострововм і майбутньою реінтеграцією окупованих територій. Іронічно це чути, враховуючи що сама Могилянка свою "традицію" втратила ще у 1817 році.

Допоки мова не починається про інвестиції від сумнівних спонсорів, про дорогий ремонт чи нову землю, то до того часу історичність залишається важливою для адміністрацій.

Вічні нагадування про споконвічність це і гарний бренд, і гарний інструмент прив'язати студентів відчуттям гордості, що вони належать до давньої, великої "спільноти". А ще це гарний риторичний прийом, щоб ухилятися від розмов про важливі проблеми. Я був свідком дуже символічної ситуації, коли наша профспілка проводила студентське обговорення "грантової реформи" в Червоному корпусі КНУ ім. Шевченка. Тоді до нас в аудиторію завітав декан філософського факультету, Анатолій Конверський, і 15 хвилин розповідав про приміщення і про біблейські сюжети на репродукціях, які висіли на стінах, побажав нам гарної дискусії та пішов. Це було дуже мило, але жодної оцінки реформи, яка загрожує позбавити майбутніх абітурієнтів безплатної вищої освіти, ми від нього не почули, попри наші прохання. Зате дізналися історію падіння Вавилонської вежі.

Ховатися від світу у корпусах, тричі перебудованих і перефарбованих, зате з красивою вивіскою "відкрито за часів динозаврів" — улюблена справа адміністрації і це стосується не лише великих університетів. Будучи солідарним з боротьбою студентів і викладачів Таврійського університету, я, однак, був неприємно вражений проблемами, які фіксувала Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) у своїх звітах.

Експерти агентства зафіксували, у 2020 році, майбутні викладачі з кримськотатарської мови, спеціальність, яку Таврійський використовує як свою візитівку, не проходять нормальну практику у школах. Серед викладачів, які навчають студентів за спеціальністю "Соціальна робота", немає, власне, тих хто дійсно займався соціальною роботою. Вільні дисципліни з "Готельно-ресторанної справи" дублюють одна одну.

Звісно, ці недоліки за цей час вже могли бути усунені. Певен, із нашестям тарганів у гуртожитку "єдиного кримського" університету, фото і відео з якими нещодавно жартома кидали студенти, коли їх попросили скинути "щось красиве" для дня відкритих дверей, розберуться. Бо це ж наче не важко, забезпечити студентів гідними умовами для існування? Як показує досвід ремонту вікон Львівської політехніки, то це цілком стає можливим, коли незадоволені студенти збираються, щоб погрітися в кабінеті ректора. Можливим стає і звільнення одіозної викладачки, і скасування приватизації гуртожитку.

"Історичність" це потьомкінська декорація, якщо немає активних студентів і сміливих викладачів.

Насправді гарні університети можуть бути взагалі не мати історичної тяглості. Яскравим прикладом цьому служить Київська школа економіки чи Сумський державний університет. Останній став окремим університетом лише за часів незалежності (у радянський час це була філія Харківського політехнічного інституту). Ці університети не можуть похизуватися старими корпусами і відомими зі шкільної програми випускниками в назві, але мають гарні освітні програми і гарні умови проживання.

При цьому в обох випадках мова йде про "збиткові" структури: КШЕ тримається коштом благодійності, СДУ фінансується державою.

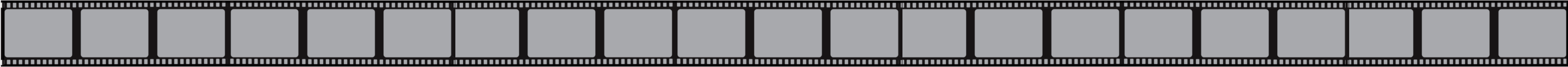
Саме якість й умови навчання, ставлення до студентів та викладачів є речі, які є дійсно важливими. Злиття університетів злочинні не через руйнування "споконвічних зв'язків", а через те, що (і це визнає, зокрема, міністр освіти) це саме по собі ніяк не поліпшить становище студентства і педагогів, але при цьому їх все одно хочуть примусити відмовитися від своєї автономності. Це причина, чому я підтримую Таврійський, Поліський університети, Академію друкарства та інші ВНЗ, що зіштовхнулися з цією загрозою. Ліквідація не сприяє розвитку, на відміну від розвитку горизонтальних структур тих, хто дійсно створює історію, якою потім пишаються нащадки, своєю участю в виробництві знань.

Хочете, щоб Університет розвивався — дайте його серцю (викладачам) вільно битися, а крові (студентам) вільно текти без свавілля уряду та адміністрацій.

Це мій короткий альтернативний законопроєкт депутатам. Але поки його не прийняли, нам, студентам, залишається лише діяти. Традицією має бути якісна і доступна освіта, а не булінг і хабарі. Історичними мають бути наукові відкриття у стінах університету, а не унітази у вбиральнях. Тяглістю мають бути сильні профспілки студентів і викладачів, а не заборгованість і відсутність опалення.

Нам слід менше відволікатись на минуле і будувати, захищати, розвивати простори, в яких хочеться навчатися і розвиватися. Розмова про історичність красива, але в просторах української академії вона займає забагато місця. Місця, яке має займати нова розмова — про нові політики, нові відносини, які б вирішили історичні, традиційні й давно вже набридлі проблеми.

Артем Ремізовський, аспірант-культуролог, НаУКМА

Кіноклуб "Прямої Дії" вже багато місяців збирає небайдужих глядачів у Львові і Києві щоб разом дивитися і обговорювати фільми на соціально-критичну тематику. Зустрічі кіноклубу складаються з двох частин: перегляду фільму та обов'язкового обговорення.

Будь-хто з членів чи членкинь кіноклубу може запропонувати свій фільм для перегляду і презентувати його перед аудиторією. У вступній доповіді ми намагаємося дати "ключі" для розуміння фільму. Це може бути як цікава інформація про авторів стрічки або історія її виробництва, так і специфічні кіноприйоми, які використовуються в фільмі, чи теми, які піднімаються ним. Часто доповідач задає залу запитання щодо фільму, пропонуючи дати на нього свою відповідь на обговоренні.

Обговорення фільму - не менш важлива частина нашого кіноклубу, ніж сам перегляд. Наша концепція обговорення базується на ідеї колективної інтерпретації, коли ми намагаємося не просто поділитися думками і асоціаціями, які викликав у нас фільм, але в дискусії випрацювати нове розуміння фільму, яке синтезувало би багатогранний досвід перегляду різними глядачами і глядачками. Ділитися своїми думками і враженнями - це весело і цікаво, але коли не зрозуміло, яким шляхом виникла думка, вона може перетворитися на індивідуальну догму, з якою інші можуть або погоджуватись, або не погоджуватись. Через це обговорення фільму перетворюється у вольове змагання або обмін мненіями, і не призводить до створення нових сенсів.

Мета нашого обговорення полягає в тому, щоб через діалог зробити думку про фільм видимою для самої себе, підходити до кожної інтерпретації як до гіпотези, яка вибудовується «з низу в гору»: з емпіричних фактів і спостережень шляхом аналізу і узагальнення. Обговорення - це спільне дослідження і колективна творчість по створенню власної концепції фільму, а не повторення чиїхось ідей чи змагання у риториці.

Такій підхід дозволяє:
А) зробити обговорення фільму по-справжньому інклюзивним, тобто доступним як для тих, хто вже майстерно інтерпретує кінотексти і видає інтерпретації не задумуючись, так і тих, хто з кінематографом все ще на «ви»
Б) уникнути ідеологічних пасток «очевидностей» та поверхневих інтерпретацій; кожний крок думки відкритий і підлягає обговоренню і уточненню;
В) будувати спільноту справжніх однодумців, тобто тих, хто хто вчиться думати разом і випрацьовувати колективні концепції.
Запрошуємо вас ознайомитися з нашими рецензіями по результатам обговорень кіноклубу ПД та доєднуватись до наступних показів!

«МЕТРОПОЛІС» (1927)

Фільм "Метрополіс" однаково вразив нас яскравістю візуальних образів і наївністю політичних фантазій щодо можливих шляхів вирішення класових конфліктів у суспільстві. Попри довгий хронометраж - майже дві з половиною години - фільм захопив нас своєю незвичною естетикою і динамічною музикою. Багатьох вразили яскраві сцени тяжкої праці робітників підземного міста та кричущої класової нерівності між ними і мешканцями "Вавилонської вежі". Разом з тим, кінцівка фільму і його моральний посил про необхідність посередника між працею і капіталом руками і головою у багатьох викликали щонайменше скепсис.

На обговоренні ми задавались питанням, чи є фільм утопією. До однозначного висновку ми не прийшли, але були висловлені думки, що цей фільм є одночасно і антиутопією, бо зображує суспільство майбутнього, побудоване на кричущій нерівності між класами, і утопією, оскільки пропонує своє утопічне бачення подолання класового конфлікту через втручання ефективного менеджера етичного посередника. Була також висловлена думка, що фільм по своїй суті є ні утопією, ні антиутопією, а мелодрамою, оскільки сюжет віддає приоритет емоційним перипетіям головних героїв, замішаних на коханні, ревнощах і прагненні помсти, а не пошуку відповідей на складні соціальні питання.

Як завжди, обговорення залишило більше питань, ніж відповідей. Але ці питання змусили нас замислитися над складними проблемами сучасності, тому можна сказати, що зустріч була дуже вдалою!

доєднатися до кіноклубу «Центр критичного кіно» в Києві

доєднатися до кіноклубу ПД у Львові (покази кожної п'ятниці)

«ІСУС ХРИСТОС — МИСЛИВЕЦЬ НА ВАМПІРІВ» (2001)

В стінах цього кіноклубу ми переглянули багато фільмів, але жоден з них не був схожим на "Ісуса Христа, мисливця на вампірів".

Завдяки інформативній вступній промові від Каті, при перегляді нам вдалося побачити більше цікавих деталей. Попри очевидний комедійний вайб кіностріччки, обговорення фільму видалось як ніколи серйозним і полемічним. В центрі дискусії були два питання: "Чому вампіри у фільмі атакують саме лесбійок?" та "Чи цей фільм є релігійним, чи він скоріше висміює релігію?".

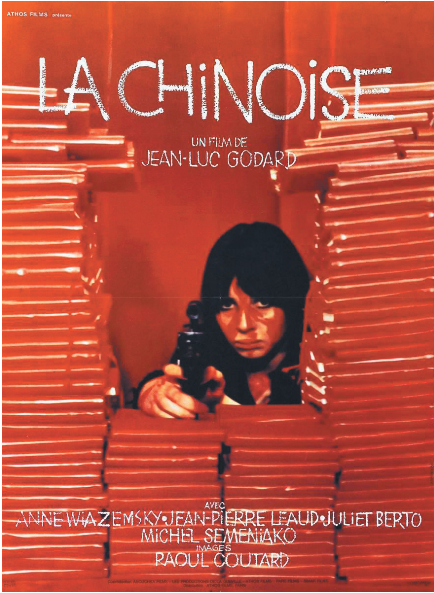

Щодо першого питання було висловлено декілька версій. При поверхневому погляді може здатися, що лесбійки додані в фільм лише для привертання уваги. На це вказують і кадри, де об'єктивуються жіночі тіла, і не часті (але помітні) сексистські жарти, і ймовірний спосіб розповсюдження фільму (через дешеві кіносалони, де експлуатація лесбійської тематики є нормою).

Але якщо вийти за межі суто цинічної інтерпретації фільму як продукту «низької культури», і подивитись на те, як саме лесбійки репрезентовані в ньому, то стає очевидним, що фільм пропагує досить прогресивне на свій час ставлення до одностатевих відносин. На обговоренні ми помітили, що якщо в більш традиційних історіях ЛГБТ персонажі виступають в якості загрози (квір-кодінг вампірів в кінематографі), то в цьому фільмі вони навпаки, є жертвами і потребують захисту. Також в фіналі фільм виходить на універсалістські позиції, і гомосексуальне кохання представляється як прояв людського кохання, і як богоугодна річ.

На питання релігійності погляди наших відвідувачок теж розійшлися. Дехто відмітив, що фільм є сатирою на релігію, в дусі карнавальних практик середньовіччя, і жодна релігійна людина не буде сприймати його серйозно. Інші говорили, що хоча фільм і має ознаки сатири, вістря її леза спрямоване не проти релігії, а проти вульгарного матеріалізму й атеїзму сучасності, що персоніфіковані у образах войовничих атеїстів, цинічних вчених і біомеханічно модифікованих вампірів, які у своїй пихатості насміхаються над Христом і намагаються його знищити. Тому фільм можна вважати релігійним, адже він створює позитивний образ Христа і християнства, хоча і у нетрадиційній формі.

Як завжди, нам не вистачило часу обговорити всі питання, що піднімалися фільмом. Але тим не менш обговорення підштовхнуло нас всіх до цікавих думок і вкотре показало, що навіть прості і абсурдні, на перший погляд, речі, такі, як цей фільм, при достатній увазі розкриваються з неочікуваних сторін і можуть нести неочевидні сенси.

«КИТАЯНКА» (1967)

Перед переглядом прозвучали дві короткі доповіді від Ігоря та Валерія: про історичний контекст та про підхід Жана-Люка Годара до створення стрічки. Це було необхідно тому, що мова фільму — незвична, місцями навіть ієрогліфічна, і розуміння фільму, насолода ним, вимагають певних ключів.

Обговорювали два питання: 1) хто така Китаянка? 2) в чому основний конфлікт фільму? В ході жвавої полеміки ми розшифрували ідеологічний зміст твору. Це було непросто. Справа в тому, що кінематографи з більш традиційною, "голлівудською" кіно-естетикою виховали в нас певне бачення, за якого такі химерні, дивні фільми зрозуміти складно. Тому ми ставили під питання сприйняття "за замовчанням".

Фільм Годара — багатошаровий: він намагається зобразити як суперечності зображуваної реальності, так і протиріччя власного існування (реальності зображення). Такі фільми можна передивлятися, і не раз.

«ПОСМІШКА МОНИ ЛІЗИ» (2003)

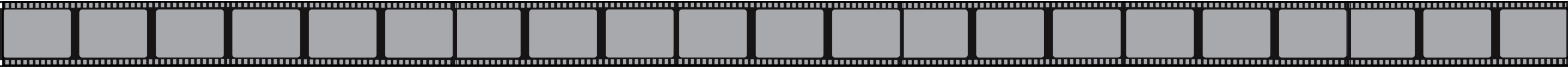
Фан факт: на п'ятничний перегляд «Посмішки Мони Лізи» прийшла рекордна кількість людей — 19, і серед них було лише 5 чоловіків.

Перед показом наша доповідачка Діана запропонувала звернути увагу на те, що в фільмі нас тригерить, і які з проблем героїнь (що жили 70 років тому), видаються нам досі актуальними. Буквально всі труднощі героїнь зачепили наших відвідувач_ок: гіперопіка матерів, які роблять з дочок домогосподарок; неможливість самореалізації через те, що суспільство замикає жінку на кухні; слатшеймінг в бік більш сексуально активних дівчат; внутрішня мізогінія, яка неодмінно обертається пошуком ворогинь серед подруг; ненадійність чоловіків тощо.

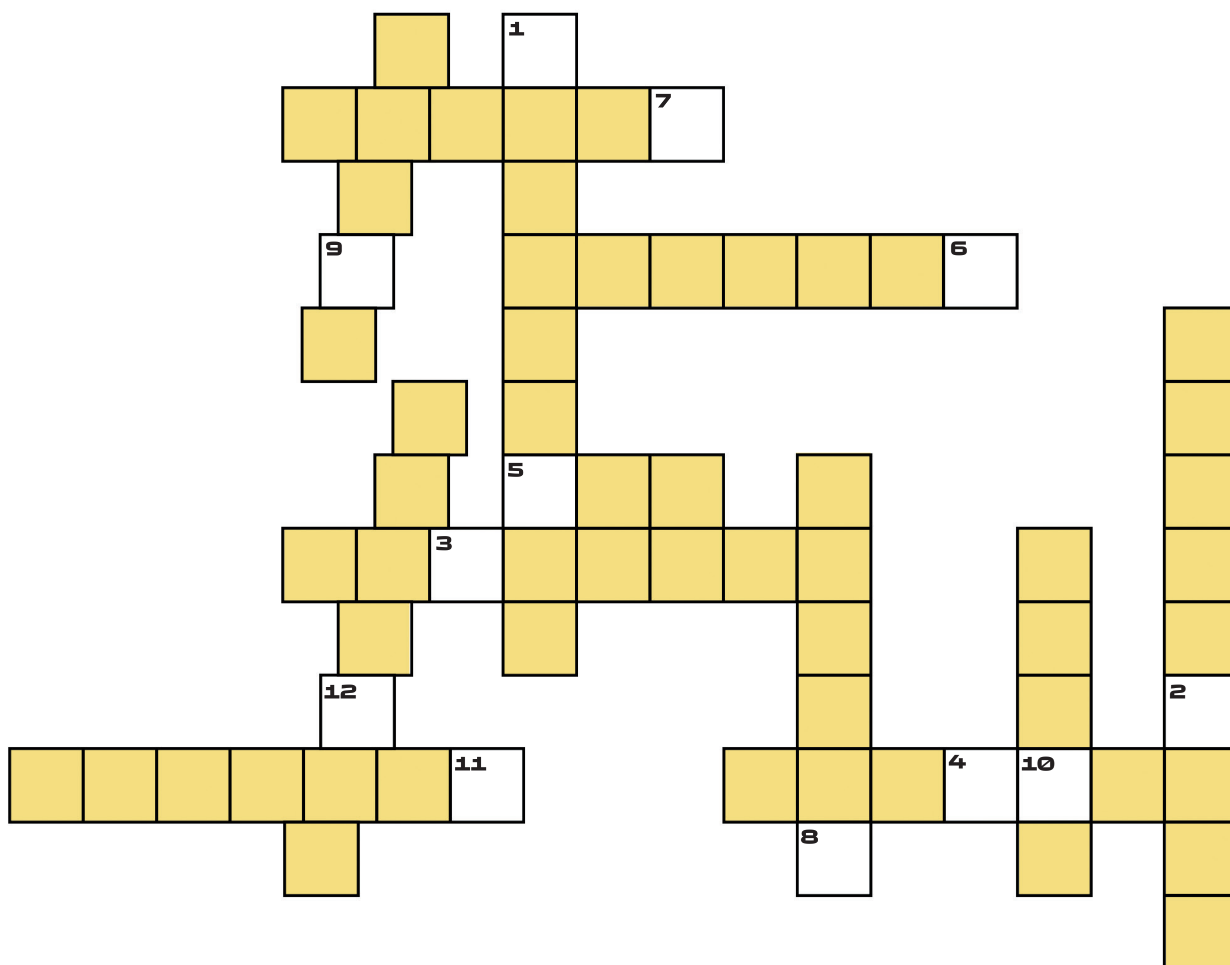
Після виходу фільму критики називали його невдалою копією «Спілки мертвих поетів». Проте наші відвідувач_и помітили, що на відміну від Джона Кітінга (Робі Уільямс), який просить учнів утриматися від крайнощів у бунті проти системи, Кетрін йде у своїх прогресивних методах педагогіки до кінця, не тільки розвиваючи у дівчат навички критичного мислення, а й спонукаючи їх виходити за межі прописаних для них суспільством сценаріїв: продовжувати освіту, будувати кар'єру. Так починався фемінізм Другої хвилі. Деякі з відвідувачів звернули увагу, що ситуації з фільму більш актуальні для жительок сел або для покоління наших батьків. Проте жіночі проблеми зачепили буквально всіх жінок, які прийшли на перегляд.

Все ще багато студенток іде в університет, щоб знайти собі там майбутнього чоловіка (бажано програміста). Все ще в Україні працюють приватні ліцеї, де дівчат виховують у професійних дружин. Все ще викладачі сплять зі студентками. Все ще перед жінками стоїть вибір між освітою та шлюбом.

ВЕРТИКАЛЬНО ↓

1 її недостатньо, щоб угостити друзів на дн... а ще вона запізнюється;
2 місце, де можна доспати ніч;
8 маленька смішна тваринка в гуртожитку;
9 судні дні;
10 щось тваринне в кінці семестру;
12 чайочок, пюрешка, салатік...

ГОРИЗОНТАЛЬНО →

3 маленька книжечка — багато болю;
4 володіє магією;
5 холодне й поломане в обмеженому просторі для всіх у гуртожитку;
6 найменший проміжок часу на навчанні;
7 він головний у внз;
11 місце, де інколи вирішується твоя доля;

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

ЯКЕ СЛОВО ТУТ ЗАХОВАНЕ?

Наші контакти:

Telegram - https://t.me/priama_diia
TG bot: @priama_dia_bot
Instagram: https://www.instagram.com/priama_diia/
Facebook: https://www.facebook.com/priama.diia
Twitter: https://twitter.com/PriamaDiia

ПОГРОЖУЮТЬ ВИСЕЛИТИ З ГУРТОЖИТКУ?

БОЇШСЯ, ЩО ТЕБЕ ВІДРАХУЮТЬ З УНІВЕРСИТЕТУ?

ЗАТРИМУЮТЬ СТИПЕНДІЮ?

АДМІНІСТРАЦІЯ ПРОСИТЬ **ХАБАР?**

ТИ СТАВ/СТАЛА ЖЕРТВОЮ **ДИСКРИМІНАЦІЇ?**

ВИКЛАДАЧ АБО ВИКЛАДАЧКА ПОВОДЯТЬ СЕБЕ НЕАДЕКВАТНО?

АБО Ж ТЕБЕ ПРОСТО ХВИЛЮЄ ПИТАННЯ ЧИ ВАШЕ НАВЧАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ ВІДПОВІДАЄ ЗАКОНОДАВЧІЙ НОРМІ?

Тоді ти можеш звернутися до НЕЗАЛЕЖНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ПРОФСПІЛКИ «ПРЯМА ДІЯ» для БЕЗОПЛАТНОЇ КОНСУЛЬТАЦІЇ з юридичних та навколо юридичних питань. Ми розберемося в питанні і разом випрацюємо стратегію подальших дій.

Звісно не всі питання можна вирішити в юридичній площині, однак твоє звернення може стати поштовхом для самоорганізації студентства та системних змін заради кращої освіти та рівня життя студентів і студенток. Наша профспілка може вас підтримати та допомогти.

Якщо в тебе є (навколо)юридична проблема, то звертайся до нас! Заповнюй форму за QR-кодом, або пиши в наш бот зворотнього зв'язку в Телеграмі: @priama_dia_bot.

Ми також запрошуємо студентів і студенток правників (а також тих, кому це цікаво і кого не лякають законодавчі документи) долучитися до нашої ініціативи.Для цього доєднуйся до профспілки! Цікавезну практику гарантуємо.

! ЗВЕРТАЙСЯ ДО ПРОФСПІЛКИ "ПРЯМА ДІЯ" ПО БЕЗОПЛАТНУ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ !

ЖИВЕШ У ГУРТОЖИТКУ?

А чи ти знаєш, що:

1 У твоїй кімнаті на кожного мешканця чи мешканку має бути щонайменше 6 м2.

2 Ти не повинна/повинен прибирати спільні приміщення; це робить штатний персонал, що входить у вартість проживання.

3 Ти можеш приходити в гуртожиток у будь-який час — нині з урахуванням комендантської години — і ніхто тобі не має права це заборонити.

4 У твою кімнату без твого дозволу ніхто, окрім співмешканців і співмешканок, не може заходити — навіть адміністрація.

5 Щороку має відбуватися санітарна перевірка без додаткових зборів коштів зі студентів.

АБИ ДІЗНАТИСЯ БІЛЬШЕ ЧИ ОТРИМАТИ КОНСУЛЬТАЦІЮ ПО ГУРТОЖИТКАМ, ЗВЕРТАЙСЯ ДО АКТИВІСТІВ «ПРЯМОЇ ДІЇ»

ПІДГОТОВЛЕНО ВІДДІЛОМ ПО ГУРТОЖИТКАМ ТА ЇДАЛЬНЯМ